

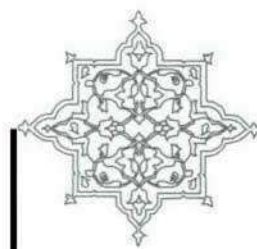
جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری

باسمه تعالی

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۸/۱۱

شماره: ۳/۱۸/۲۰۹۶۴۰

پیوست:

معاونین محترم پژوهش و فناوری دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری

موضوع: ابلاغ دستورالعمل های نظام حوزه پدافند غیر عامل

با سلام و احترام

پیرو نامه شماره ۱۵۹۳۹۷ مورخ ۱۴۰۴/۷/۵ کمیته ی محترم پدافند غیرعامل وزارت عتف، در خصوص ابلاغ دستورالعمل های " نظام مصون سازی و عملیات پدافندی شیمیایی کشور و نظام پدافند زیستی کشور" به موسسات وابسته به وزارت عتف، خواهشمند است مقرر فرمایید تدابیر لازم پیشگیرانه و امن سازی برای فعالیت های مرتبط با مواد موجود در آزمایشگاه ها و کارگاه های آن موسسه، حسب مندرجات در دستورالعمل های پیوست، صورت گیرد. مراتب برای استحضار و دستور اقدام مقتضی حضورتان تقدیم می شود.

شماره پیگیری

۱۱۳۸۴۶۴۷

با آرزوی توفیق الهی

یدالله اردوخانی

مدیر کل دفتر حمائت و پشتیبانی امور پژوهشی

رونوشت:

- جناب آقای دکتر صالحی معاون محتر پژوهشی وزارت عتف برای استحضار
- جناب آقای دکتر بیات، رییس محترم کمیته پدافند غیرعامل وزارت عتف برای استحضار
- روسای محترم آزمایشگاه مرکزی دانشگاه ها، موسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری

نشانی:

تهران شهرک قدس

میدان صنعت، خیابان

خوردین، خیابان هرمزان

نبش خیابان پیروزان جنوبی

کد پستی: ۱۴۶۶۶-۶۴۸۹۱

شماره تلفن: ۸۲۷۳۱۰۰۰

صندوق پستی:

تهران ۱۵۱۳-۱۴۶۶۵

Website: www.msrt.ir

Email: info@msrt.ir

فرماندهی کل قوا کمیته دانی پدافند غیرعامل کشور

شماره: ۱۶۰۲۱/۱۶/۲۲۴۴

تاریخ: ۱۳۰۲/۰۸/۰۹

بسیار محترم است

بسیار محترم است

۱. .... دفاع، هست یکپد چکنی کل دارد و پنج چنزد کرسی تاثیر می گذارد این یک و جمهوری اسلامی خود را آماده گوی دارد و آمادگی خود را مستطی کند این هم کت دوم، بر دستگاه های جمهوری اسلامی از قدرت دفاع، سازمان های ارتش و سپاه و دیگر دستگاه های مختلف یبدا این را بسوزن یک دسترا عمل بشانند و آمادگی را روز به روز افزایش دهند.
 ستم ستم بر سر دفران می کل قوا دفران عملاد دبار بافران دلسن ارتش جمهوری اسلامی ایران ۱۳۴۱/۱۷/۲۰

د کار کرده دکت دانی پدافند غیرعامل کشور به ریاست رئیس ستاد کل نیروهای مسلح بالاترین مرتبه تصمیم گیری در حوزه پدافند غیرعامل کشور است که تصمیمات آن با ابلاغ رئیس کار کرده مزود برای بر دستگاه های لشکری، کشوری، ارتش دولتی و عمومی نیرو دولتی لازم الاجراست. ....
 قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور (۱۳۰۲/۰۶/۱۲)

تصویب نامه

وزیر محترم کشور

وزیر محترم دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

رئیس محترم کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی

سردار معاون محترم هماهنگ کننده ستاد کل نیروهای مسلح

سردار رئیس محترم سازمان پدافند غیرعامل کشور

سلام علیکم

با محلات بر محمد و آل محمد و احترام بایه استناد تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مجلس شورای اسلامی و ماده ۸ اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری (مستفاهم) هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ تشکیل گردید و در جهت تسری الزامات قانون فوق الذکر، پیشنهاد آن سازمان مبنی بر ابلاغ مجدد نظام عملیاتی پدافند زیستی کشور - مصوبه شماره ۱۶۰۱/۱۲/۱۸۳ مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۱۱ - را بررسی و به شرح زیر تصویب نمود:

نظام عملیاتی پدافند زیستی کشور

مقدمه

با توجه به رویکردهای استکبار جهانی و برخی از دشمنان در استفاده از عوامل زیستی و احتمال وقوع تهدیدات متصور ناشی از آن و همچنین تجربه شیوع اپیدمی ها و پاندمی های گذشته، نشان داد که ضروری است کلیه دستگاه های لشکری و کشوری به منظور افزایش توان دفاع زیستی کشور با ساماندهی ساختارهای عملیاتی پدافند زیستی و مدیریت یکپارچه و منسجم با فرماندهی واحد، جهت مقابله با این گونه تهدیدات اقدام نمایند؛ بدین منظور طراحی مدل کلی دفاع زیستی کشور که به ایجاد هم افزایی و بکارگیری تمام ظرفیتهای موجود، ایجاد ظرفیتهای جدید و یکپارچه سازی آن ها در مواجهه با تهدیدات زیستی می پردازد در دستور کار سازمان پدافند غیرعامل کشور قرار گرفت.

نظام عملیاتی پدافند زیستی پیش رو، بر اساس اسناد، ساختار و سازمان دستگاه های کشوری و لشکری، تجربیات و اقدامات انجام شده در برابر حوادث و رخداد های زیستی و به منظور پیش گیری و مقابله با تهدیدات زیستی دشمن در حوزه های شش گانه زیستی (انسان، دام، نباتات، غذا و دارو، آب، محیط زیست و منابع طبیعی) تهیه و مورد اجرا قرار می گیرد.

ماده ۱- تعاریف و اختصارات

- ۱) کمیته دانی: کارگروه (کمیته) پدافند غیرعامل کشور
- ۲) سازمان: سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۳) شورای عالی پدافند زیستی: ستاد ملی مقابله با کرونا موضوع مصوبه مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۴ شورای عالی امنیت ملی
- ۴) قرارگاه پدافند زیستی: قرارگاه عملیاتی پدافند زیستی کشور در تابعیت شورای عالی پدافند زیستی مسئولیت سازماندهی و بکارگیری ظرفیت‌های عملیاتی ملی، دستگاهی، استانی و شهرستانی با مشارکت و همیاری نهادهای مردم‌محور در حوزه پدافند غیرعامل و مدیریت بحران‌های زیستی و هماهنگی و تعامل بخش‌های کشوری و لشکری را برعهده دارد.
- ۵) پدافند زیستی: به مجموعه‌ای از تدابیر و اقدامات اعم از: رصد و پایش تهدیدات و مخاطرات زیستی، تشخیص و اعلام وضعیت‌های زیستی، تعیین دارایی‌ها و سرمایه‌های زیستی کشور، سطح‌بندی و طبقه‌بندی آنها، کشف و شناسایی نقاط ضعف و آسیب‌پذیری زیرساخت‌های زیستی، تعیین حریم زیرساخت‌ها، صنایع و مراکز زیستی، آموزش، تمرین و رزمایش‌های زیستی، مدیریت، پشتیبانی، تامین تجهیزات مناسب جهت مقابله و انجام اقدامات در مخاطرات زیستی اعم از تهدید منقطع، رفع آلودگی، امداد، نجات و درمان مصدومین زیستی، پاکسازی و بازیابی منطقه آلوده، تخلیه و اسکان اطلاق می‌شود.
- ۶) نظام عملیاتی پدافند زیستی: مجموعه تدابیر و اقدامات پدافند زیستی مشکل از تعیین نقش‌ها، نظارات، وظایف و روابط و نحوه تعامل بخش‌های مختلف عملیات پدافند زیستی، مسئولیت دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، چگونگی تحقق اهداف و اجرای مأموریت درحوزه پدافند زیستی در سطوح مختلف عملیاتی در برابر تهدیدات زیستی می‌باشد.
- ۷) تهدید زیستی: هر نشانه، رویداد یا اتفاق زیستی که به صورت طبیعی یا غیرطبیعی و عمدی توانایی و احتمال تضعیف یا نابودی سرمایه‌های زیستی یا اختلال در اقتصاد و امنیت کشور را از طریق به خطر انداختن یا تخریب و نابودی سرمایه‌های زیستی در حوزه‌های شش‌گانه (انسان، دام، نباتات، غذا و دارو، آب، محیط زیست و منابع طبیعی) داشته و سلامت، امنیت و اقتصاد جامعه را به خطر اندازد.
- ۸) جنگ زیستی: به مفهوم استفاده هدفمند و عامدانه از سلاح‌ها یا عوامل زیستی. با منشأ مشخص (کشور متخاصم) یا نامشخص و وقوع بحران‌های زیستی دارای پیامدهای احتمالی فراگیر نظیر تلفات گسترده جمعیتی یا ترکیب با تهدیدات امنیتی و اقتصادی و بروز یک بحران زیستی با میزان وسعت در سطح ملی (پاندمی) یا جهانی (پاندمی) که منجر به مخاطره اقتدار مولفدهای اصلی امنیت ملی کشور گردد.
- ۹) عوامل زیستی: به موجودات زیستی به ویژه میکروارگانیسم‌ها (ویروس، باکتری، قارچ، انگل، پرئون) یا مواد سمی مشتق شده از آنها که بصورت طبیعی یا غیرطبیعی مانند دستکاری ژنتیکی توانایی ایجاد بیماری یا مرگ در انسان، حیوانات، گیاهان و آسیب به محیط زیست را داشته باشند، اطلاق می‌شود.
- ۱۰) سلاح زیستی: عوامل زیستی طبیعی یا دستکاری شده (مهندسی ژنتیک) هستند که قابلیت‌های آنها به نفع اهداف تعیین شده مسلح شده‌اند؛ این‌نوع سلاح‌های زیستی با تجهیزات و ابزارهای مختلف نظامی یا غیرنظامی شلیک، پرتاب و منتشر می‌شوند.
- ۱۱) بیوتروریسم: هرگونه اقدام تروریستی با استفاده از عوامل زیستی علیه فرد، گروه و جمعیت خاصی که پهدف نابودی یا ایجاد ترس و وحشت در جامعه توسط تروریست‌ها و گروه‌های مشابه با انگیزه‌های سیاسی، اعتقادی و نژادی صورت می‌گیرد.

پوسته شماره ۱

۱۲) **آگرو تروریسم:** استفاده از عوامل و سلاح‌های زیستی علیه دام، حیوانات، نباتات، گیاهان، مرکبات و سایر محصولات کشاورزی به منظور گذاشتن اثر سوء، یا نابودی محصولات کشاورزی و اقتصاد کشور توسط تروریسم (دولتی و غیردولتی) را آگرو تروریسم یا تروریسم کشاورزی گویند.

۱۳) **دستگاه اجرایی:** کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم تصریح و یا ذکر نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی. دستگاه اجرایی نامیده می‌شوند.

ماده ۲- مبانی استنادی

- ۱) تدابیر و رهنمودهای مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (منظله ملی)
- ۲) سیاست‌های کلی نظام در موضوعات پدافند غیرعامل و سلامت ایلغی مقام معظم رهبری (منظله ملی)
- ۳) قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۴) اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور - ماده ۱۰
- ۵) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور - ماده ۵۸
- ۶) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران - بتدریج ماده ۷۴
- ۷) قانون مدیریت بحران کشور
- ۸) طرح جامع میکروبی کشور به شماره ۳۷۲-۳۳۸-۷/۲۰۷ مورخ ۱۳۷۸/۰۴/۲۳
- ۹) بند ۳ آیین‌نامه اجرایی آن مصوب شورای عالی امنیت ملی ۵۵۸/۳۳۸/۲۰۷/۴ مورخ ۱۳۷۹/۰۶/۰۹
- ۱۰) مصوبه شورای عالی امنیت ملی چ.ا مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۰۴ مبنی بر تشکیل ستاد ملی مقابله با کرونا
- ۱۱) سند راهبردی پدافند زیستی کشور

ماده ۳- حوزه شمول

دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، سازمان‌های لشکری و سایر سازمان‌ها و نهادهای عمومی دولتی و غیردولتی و شرکت‌های خصوصی و احاد مردم را در بر می‌گیرد.

ماده ۴- هدف

تدوین نظام تصمیم‌گیری، فرماندهی، مدیریت عملیاتی و اجرایی پدافند زیستی در سطوح عملیاتی و تعیین نقش‌ها و وظایف و روابط اجرایی با ایجاد حداکثر هماهنگی و هم‌افزایی در استفاده از منابع ملی، استانی و شهرستانی.

ماده ۵- منظور

- ۱) صیانت از مردم، سرمایه‌های انسانی و سرمایه‌های زیستی در برابر تهدیدات زیستی،
- ۲) ارتقاء آمادگی و تاب‌آوری جامعه و زیرساخت‌ها در برابر تهدیدات زیستی دشمن و پیامدهای آن،
- ۳) سیج منابع ملی و بکارگیری بهینه از امکانات، تجهیزات و نیروی انسانی به منظور ارتقاء توان مقابله و اقدام به‌موقع به پیامد تهدیدات و مخاطرات زیستی،
- ۴) تعیین و تبیین وظایف وزارتخانه‌ها، دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌های ذی‌ربط و نقش‌کنش‌گران (کشوری، لشکری، مردم‌نهاد، بخش خصوصی) و تبیین نحوه ارتباطات و تعامل آنها در عملیات پدافند زیستی.

ماده ۶- تهدیدات و مخاطرات

- الف) جنگ زیستی علیه کشور،
- ب) تهدیدات امنیتی و نظامی دشمن به زیرساخت‌ها، آزمایشگاه‌ها و مراکز بهداشتی، درمانی، زیستی و ژنتیکی.

ب) اقدامات تروریستی زیستی (بیوتروریسم و آگروتروریسم)،
ت) اپیدمی (قراگیری) بیماری و یا پاندمی (فراگیری جهانی) بیماری با منشاء نامشخص.

ماده ۷- مأموریت عملیاتی پدافند زیستی

فرارگاه پدافند زیستی با سازماندهی و بکارگیری ظرفیت‌های عملیاتی ملی، دستگاهی، استانی و شهرستانی و با مشارکت و همکاری نهادهای مردم‌محور، در جهت مصون‌سازی و مقابله با پیامدهای زیستی، مأموریت‌های زیر را از طریق دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، راهبردی و بر اجرای آن نظارت می‌کند:

۱) دیده‌بانی زیستی؛ رصد و پایش، تحلیل و تشخیص و هشدار تهدیدات زیستی و اشراف اطلاعاتی بر تهدیدات زیستی،
۲) ارتقاء آمادگی پدافند زیستی با طرح‌های عملیاتی، آموزش، مهارت (عمومی و تخصصی) تمرین و رزمایش‌ها،
۳) بروز رسانی، ساماندهی، تقویت و توسعه نظامات عملیاتی پدافند زیستی سازماندهی شده و نهادپنه شده، سلسله‌مراتبی و یکپارچه در کشور،

۴) سازماندهی نیروی متخصص پشتیبان، ذخیره و احتیاط پدافند زیستی،

۵) پاسخ و مقابله با رخدادهای زیستی در زمان طلایی (اضطراری و جامع) در مقیاس منطقه‌ای، ملی و چند کشوری،

۶) پشتیبانی پدافند زیستی، تقویت عمل‌کنی و حفظ ذخایر راهبردی،

۷) ارتقاء ظرفیت‌های آموزشی، پژوهشی، تحقیقاتی و آزمایشگاهی کشور در حوزه پدافند زیستی،

۸) دفاع حقوقی در برابر تهدیدات زیستی، تنظیم قوانین و مقررات داخلی و خارجی،

۹) اجرای عملیات پدافند زیستی برابر چرخه عملیاتی پدافند زیستی (پوست ۱)

ماده ۸- راهبردهای عملیاتی پدافند زیستی

۱) رصد و مراقبت دائمی از تحولات و تهدیدات زیستی در مقیاس جهانی و منطقه‌ای و ملی در جهت اجتناب از غافلگیری راهبردی در اپیدمی‌ها و پاندمی و اعلام هشدار به‌موقع و ردیابی، پیگیری و تشخیص منشاء و نوع تهدیدات زیستی علیه کشور با مشارکت دستگاه‌های اطلاعاتی و امنیتی و قرارگاه پدافند زیستی کشور. (اشراف اطلاعاتی)

۲) پیاده‌سازی طرح‌ها و برنامه‌های عملیاتی پدافند زیستی در مقیاس منطقه‌ای و ملی با بکارگیری تمام ظرفیت‌های کشوری و لشکری و مردمی و برنامه عملیاتی پدافند زیستی در مقیاس چند کشور همسایه مبتنی بر دیپلماسی دفاعی منطقه‌ای (نظام دفاع ملی و بین‌المللی زیستی)

۳) پیاده‌سازی نظام دیده‌بانی زیستی از طریق ایجاد و راه‌اندازی سامانه‌ها و شبکه‌های پایش، هشدار، آشکارسازی و تشخیص در سطوح ملی، منطقه‌ای، استانی و شهرستانی و محلی (نظام دیده‌بانی زیستی)

۴) مصون‌سازی، ارتقاء پایداری، امنیت، حفاظت و کاهش آسیب‌پذیری سرمایه‌ها و زیرساخت‌های حیاتی، حساس و مهم در برابر تهدیدات زیستی با:

- تقویت و توسعه بهداشت عمومی، فردی و محیط و ساماندهی نظام پیشگیری و مصونیت‌بخشی،

- طرح‌های خودحفاظتی زیستی متناسب با هر زیرساخت،

۵) حفظ و ارتقاء آمادگی‌های عملیاتی پدافند زیستی برای کنترل، پاسخ، نظارت، ارزیابی و مدیریت صحنه رخدادهای زیستی از طریق آموزش و افزایش مهارت‌های عمومی و تخصصی، تجهیز و تقویت تیم‌های عملیاتی و توسعه شبکه‌ها و آزمایشگاه‌های تشخیص عوامل زیستی (نظام آمادگی و پاسخ)

۶) ارتقاء فرهنگ و آموزش‌های پدافند زیستی در کشور از طریق دوره‌های آموزشی بهداشت عمومی و بهره‌گیری از ظرفیت رسانه‌ای مراکز و نهادهای فرهنگی و سازمان‌های ذی‌ربط در سطوح ملی، استانی و شهرستانی (نظام آموزش بهداشت)

پیوست شماره ۱

- ۷) ارتقاء و تقویت نظام سلسله مراتبی بهداشت و درمان از طریق تجهیز، هوشمندسازی و توسعه پیچیده شبکه‌های بهداشتی در سطح جامعه و بروزرسانی تجهیزات و سامانه‌های تخصصی درمان (نظام بهداشت و درمان)
- ۸) واکنش سریع در عملیات پدافند زیستی و تحدید موثر، به‌موقع و سریع مناطق آلوده در رخداد‌های زیستی با بکارگیری ظرفیت‌های مرتبط، یکپارچه‌سازی اقدامات و هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌نقش (نظام فراتپه و محدودسازی)
- ۹) حفظ و تقویت ظرفیت احتیاط ذخایر راهبردی و پشتیبانی تجهیزاتی (عمومی و تخصصی) از عملیات پدافند زیستی از طریق تامین و انبارش تجهیزات ضروری و حیاتی با یکپارچه‌سازی، هماهنگی و بکارگیری توانمندی‌های ملی، استانی، شهرستانی و دستگاهی متناسب با تهدیدات زیستی (نظام پشتیبانی)
- ۱۰) خوداتکایی و خودکفایی در صنعت غذا و دارو - واکسن، فراورده‌های خونی و تجهیزات سلامت‌محور - از طریق بومی‌سازی صنعت پدافند زیستی کشور (نظام غذا و دارو)
- ۱۱) ارتقاء اعتماد عمومی از طریق نظام نهادینه شده اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی (نظام اطلاع‌رسانی و آرامش‌بخشی)
- ۱۲) گسترش علوم و فنون مرتبط با پدافند زیستی در دانشگاه‌ها و مراکز علمی و پژوهشی کشور (نظام آموزش پدافند زیستی)
- ۱۳) ارتقاء نظام مدیریت و ذخیره‌سازی اطلاعات ژنتیکی و ذخایر زیستی با امن‌سازی و یکپارچه‌سازی سامانه‌ها و شبکه‌های ذخیره اطلاعات پدافند زیستی (نظام مدیریت و ذخیره‌سازی اطلاعات زیستی)
- ۱۴) بسیج منابع انسانی و استفاده از ظرفیت نخبگان به‌عنوان نیروهای احتیاطی - عملیاتی در تهدیدات و مخاطرات زیستی و بهره‌مندی از کلیه توانمندی‌ها و قابلیت‌های موجود تخصصی و غیرتخصصی در راستای تقویت تاب‌آوری اجتماعی و روانی جامعه (نظام بسیج منابع انسانی)
- ۱۵) ارتقاء نظام غربالگری و ردیابی موثر، مستمر، پویا و هوشمند فرایندها و تجهیزات در زمان تشخیص تهدیدات زیستی با بکارگیری تمام ظرفیت‌های موجود (نظام غربالگری)
- ۱۶) دفاع حقوقی از پیامدهای مخاطرات زیستی با منشاء تهدیدات دشمن در مجامع بین‌المللی با دیپلماسی فعال و پویا و در میزبان ملی با تنظیم مقررات و الزامات پدافند زیستی و مقررات بازدارنده لازم (نظام دفاع حقوقی بین‌المللی)

ماده ۹ - سطوح عملیاتی پدافند زیستی

- سطوح عملیاتی پدافند زیستی (الف) شهرستانی (ب) استانی (پ) منطقه‌ای (ت) ملی به شرح زیر دسته‌بندی می‌شود:
- ۱) شهرستانی: به سطحی از عملیات پدافند زیستی که برای مخاطرات زیستی با پیامد محدود به یک شهرستان طرح‌ریزی شده و منابع و ظرفیت‌های شهرستان، توان اجرای آن را داشته باشد، اطلاق می‌گردد.
  - ۲) استانی: به سطحی از عملیات پدافند زیستی که برای مخاطرات زیستی با پیامد در حد چند شهرستان در یک استان طرح‌ریزی شده و منابع و ظرفیت‌های یک استان توان اجرای آن را داشته باشد، اطلاق می‌گردد.
  - ۳) منطقه‌ای: به سطحی از عملیات پدافند زیستی که برای مخاطرات زیستی با پیامد در حد یک یا چند استان طرح‌ریزی شده و منابع و ظرفیت‌های یک منطقه (چند استان) توان اجرای آن را داشته باشد، اطلاق می‌گردد.
  - ۴) ملی: به سطحی از عملیات پدافند زیستی که برای مخاطرات زیستی با پیامد در حد کل کشور طرح‌ریزی شده و نیازمند منابع و ظرفیت‌های ملی برای اجرای آن باشد، اطلاق می‌گردد. در صورت نیاز از ظرفیت‌های فراملی برای پاسخ به این مخاطرات استفاده می‌شود.

ماده ۱۰ - وضعیت‌های عملیاتی

تعیین وضعیت‌های عملیاتی قرمز، نارنجی، زرد و سفید و اعلام شروع و خاتمه عملیات پدافند زیستی به ترتیب زیر انجام می‌شود: (تشریح وضعیت‌ها در پیوست ۲)

۱) با وقوع تهدید یا حادثه زیستی در قلمرو یک شهرستان فرماندار با اعلام وضعیت، ضمن اطلاع رسانی به استاندار قرارگاه پدافند زیستی شهرستان را تشکیل می دهد.

۲) در صورتی که فرماندار شدت حادثه یا بحران را فراتر از ظرفیت شهرستان محل وقوع حادثه تشخیص دهد و یا همزمان چند شهرستان درگیر حادثه زیستی گردند استاندار، قرارگاه پدافند زیستی استان را تشکیل می دهد و وضعیت عملیاتی را اعلام می کند.

۳) در صورتی که استاندار شدت و میزان حادثه یا بحران را فراتر از ظرفیت پاسخ استان محل وقوع حادثه تشخیص دهد و یا همزمان چند استان درگیر حادثه زیستی گردند شورای عالی امنیت ملی، قرارگاه را فعال و وضعیت عملیاتی را اعلام می کند.

تصریح ۱: در جنگ زیستی، تعیین وضعیت های عملیاتی براساس ابلاغیه شورای عالی امنیت ملی برعهده ستاد کل ن.م می باشد.
تصریح ۲: ضوابط و الزامات قرنطینه های بهداشتی براساس شاخص ها و آمارهای حین وقوع مخاطرات زیستی قابل تنظیم و تغییر بوده و عملیاتی می گردد.

ماده ۱۱- تدبیر عملیاتی

قرارگاه های پدافند زیستی کشور در سطوح شهرستانی، استانی و ملی - منطقه ای در راستای سیاست ها و راهبردهای پدافند غیرعامل با بسیج و سازماندهی ظرفیت های دستگاه های اجرایی، ساختارهای مردم نهاد و ظرفیت های کمکی نیروهای مسلح در جهت مصون سازی و مقابله با تهدیدات زیستی و کاهش و مدیریت پیامدهای آن اقدامات خود را در چهار مرحله قبل، در آستانه، حین و بعد از تهدید و با رویکردهای پیش بینانه، پیش گیرانه، پیش کنش گرانه و مقابله به شرح زیر هدایت راهبردی، پشتیبانی، اجرا و نظارت می کنند:

الف- اقدامات رویکرده پیش بینانه

- ۱) بررسی و ارزیابی سوابق، شواهد و قرائن، روندها و فرآیندهای تهدیدات، مخاطرات و جنگ های زیستی، اپیدمی ها، پاندمی ها و نحوه مدیریت در سطوح ملی و فراملی،
- ۲) ایجاد، تقویت و توسعه ذخایر احتیاط راهبردی دارو، واکسن، خون، تجهیزات، مواد و فرآورده های زیستی،
- ۳) پژوهش، آموزش و ارتقاء مهارت تخصصی نیروهای عملیاتی،
- ۴) سازماندهی تیم های مقابله و پاسخ به مخاطرات زیستی از سازمان بسیج، جمعیت هلال احمر، سازمان فوریت های پزشکی (اورژانس پزشکی)، نیروی انتظامی، سازمان آتش نشانی و سایر،
- ۵) سناریوی پرآزای و شبیه سازی تهدیدات،

ب- اقدامات رویکرده پیش گیرانه

- ۱) ایجاد بانک جامع اطلاعاتی شامل نیروی انسانی متخصص، مراکز درمانی و تشخیصی، مراکز پشتیبانی کننده و سایر،
- ۲) طراحی و تدوین آموزش های عمومی و تخصصی برای احاد جامعه، نهادهای مدنی، صنایع و سایر از طریق رسانه های گروهی و صدا و سیما و شبکه های مجازی اجتماعی،
- ۳) طرح ریزی سناریوهای محتمل شبیه سازی، تمرین و رزمایش در سطوح و وضعیت های مختلف عملیاتی پدافند زیستی،
- ۴) بروز رسانی زیرساخت های رصد، پایش، آشکار سازی، تشخیص و محدود سازی عوامل زیستی نوظهور،
- ۵) برنامه ریزی استفاده از تمامی ظرفیت های کشوری، لشگری و مردم نهاد در عملیات پدافند زیستی (ظرفیت یک به سه)
- ۶) تهیه و اجرای طرح خود حفاظتی زیستی در دستگاه های اجرایی براساس سناریوهای تعیین شده و تمرین و رزمایش آن.

ج- اقدامات رویکرده پیش‌گش گرانه

- ۱) ایجاد سامانه‌ها و شبکه‌های پایش، تشخیص و شناسایی تهدیدات زیستی و فعال‌سازی و راه‌اندازی مرکز فرماندهی و کنترل تهدیدات زیستی،
- ۲) هشدار پیش‌دستانه و سریع و افزایش سرعت‌عمل در اطلاع‌رسانی عمومی،
- ۳) تعیین و اعلام وضعیت عملیات پدافند زیستی کشور،
- ۴) مقابله با عملیات روانی در جنگ ترکیبی زیستی- سایبری،
- ۵) تجدید و تندید در رعایت نظم و برقراری امنیت،
- ۶) آرامش‌بخشی و اطلاع‌رسانی، آگاهی‌بخشی و کنترل افکار عمومی و جامعه،
- ۷) تمرین و رزمایش طرح‌های خود حفاظتی،

د- اقدامات رویکرده مقابله

- ۱) مدیریت صحنه عملیات پدافند زیستی در وضعیت‌های مختلف با ایجاد هماهنگی فیما بین دستگاه‌های اجرایی و یگان‌های جنگ نوین نیروهای مسلح در استفاده از ظرفیت‌ها و توانمندی‌ها،
- ۲) کنترل و کاهش پیامدهای ناشی از وقوع تهدیدات زیستی با محدودسازی، قرنطینه، کنترل منطقه، آلوده و رفع آلودگی اولیه (فردی، تجهیزات و محیطی)
- ۳) کشف و شناسایی عوامل زیستی و نمونه‌برداری،
- ۴) امداد و نجات، انتقال، اسکان و استقرار در مناطق امن (پناهگاه زیستی- بیمارستان صحرایی) و درمان مصدومین،
- ۵) اصلاح و روزآمد کردن ضوابط و مقررات با مستندسازی، ثبت سوابق و درس‌آموخته‌ها،
- ۶) تقویت نقاط آسیب‌پذیر در همه ابعاد با بازیابی، بازسازی و بازتوانی پیامدهای ناشی از مخاطرات زیستی،

ماده ۱۲- روابط و مسئولیت‌ها

- ۱) راهبری، سیاست‌گذاری و هدایت کلی اقدامات مقابله با تهدیدات و مخاطرات زیستی و پیامدهای ناشی از آن در سطح ملی برعهده رئیس جمهور و رئیس شورای عالی امنیت ملی ج.ا.ا می‌باشد.
  - ۲) قرارگاه عملیاتی پدافند زیستی کشور با فرماندهی وزیر کشور و جانشینی رئیس سازمان تشکیل می‌شود، دبیر قرارگاه پدافند زیستی، حسب نوع تهدید از دستگاه اجرایی ذی‌ربط انتخاب می‌شود.
  - ۳) سازمان مسئولیت رصد و پایش، راهبری، طرح‌ریزی، ارتقاء آمادگی، آموزشی، کنترل و نظارت، رزمایش و حصول اطمینان از آمادگی‌های عملیاتی پدافند زیستی کشور را برعهده دارد.
  - ۴) استاندار، فرمانده قرارگاه پدافند زیستی در استان بوده و مدیریت، راهبری و هدایت، کنترل، پشتیبانی، راهبری مصون‌سازی و مدیریت مخاطرات زیستی در سطح استان را برعهده دارد.
  - ۵) فرماندار، فرمانده قرارگاه پدافند زیستی در شهرستان بوده و مدیریت، راهبری و هدایت، کنترل، پشتیبانی، راهبری مصون‌سازی و مدیریت مخاطرات زیستی در سطح شهرستان را برعهده دارد.
- نبره ۱: سازمان‌های نیروهای مسلح در چارچوب سیاست‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی ستادکل نیروهای مسلح با هماهنگی سازمان موظف به همکاری با قرارگاه پدافند زیستی در سطوح ملی، استانی و شهرستانی هستند.
- نبره ۲: دستورالعمل‌های موردنیاز در چارچوب نظام عملیاتی پدافند زیستی کشور توسط سازمان، تنظیم و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۳- وظایف دستگاه‌های اجرایی

- ۱) وزارت کشور موظف است:

الف- نسبت به تقویت مرزبانی زیستی کشور- موضوع مصوبه شماره ۱۶۰/۱/۹۹۹ مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۷ کمیته دائمی پدافند غیرعامل- در حوزه‌های دیده‌بانی زیستی، بررسی و شناسایی و کنترل تهدیدات و آسیب‌های زیستی در

مرزها و کنترل عوامل زیستی تهدیدزا در ورود و خروج مرزها و گسترش و تمسیم همکاری های مشترک با کشورهای همسایه و مانند آن بر اساس ساختار سلسله مراتبی کشوری و در حوزه نیروهای مسلح از طریق ستادکلن م اقدام کند.

ب- در چارچوب شورای امنیت کشور (شاک) و در تعامل و هماهنگی با ستادکلن م، نسبت به انتظام امور و تامین امنیت مالی و جانی مردم و سازمان مورد هدف تهدیدات زیستی اقدام کند.

پ- با همکاری نیروی انتظامی، وزارت راه و شهرسازی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات سازوکارهای لازم برای اعمال مدیریت تردد در شهرها و روستاهای منطقه آسیب دیده (قرنطینه بهداشتی) در برابر مخاطرات زیستی را اتخاذ و اجرا کند.

۲ وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی موظف به اجرای اقدامات در ۲ محور زیر است:

الف- زیرساخت های پدافند زیستی در بخش بهداشت و درمان

• سازماندهی و بازمهندسی مرکز کنترل، مدیریت و پیشگیری بیماری ها- CDC^۱ و نظام دیده بانی و پاسخ سریع به تهدیدات زیستی

• سازماندهی و ارتقاء مرکز عملیاتی مقابله با تهدیدات زیستی و ارتباط با سازمان - EOC^۲

• سازماندهی و شبکه سازی آزمایشگاه های تشخیص تهدیدات زیستی متناسب با سطح تهدیدات و ارتقاء ظرفیت های موجود،

• بازمهندسی نظام تحقیق، طراحی، تولید، توزیع و ذخیره واکسن متناسب با تهدیدات حوزه واکسن،

• ساماندهی و کنترل آمادی ذخایر مناسب غذا و دارو، واکسن، سرم و تجهیزات بهداشتی- درمانی متناسب با شرایط عملیاتی،

• تدوین برنامه ملی محدودسازی و قرنطینه بهداشتی یا پیش بینی زیرساخت ها و فضاهای لازم و برنامه عملیاتی،

• تدوین برنامه ملی ارتقاء ظرفیت بیمارستان ها و مراکز درمانی (یک به سه) برای توسعه در شرایط اضطراری و تمرین و مانور و حفظ آمادگی دائمی،

• ارتقاء ظرفیت های مرزبانی زیستی و اقدامات تشخیصی کنترلی، بهداشتی و درمانی در مرزهای کشور با نهادینه سازی و دائمی کردن آن،

• ارتقاء ظرفیت های کشور در راستای تقویت ایمنی و امنیت غذا و تغذیه،

ب- ارتقاء عملیاتی و واکنش به تهدیدات زیستی

• طراحی و تدوین طرح های عملیاتی پاسخ پدافند زیستی دستگاه ذی ربط در چارچوب نظام عملیاتی،

• آموزش مدیران و مسئولین پاسخ در طرح عملیاتی و استمرار آن با اجرا و نظارت دورهای،

• تامین تجهیزات مورد نیاز عملیات و واکنش به تهدیدات زیستی و آموزش های مرتبط با آنها،

• تمرین، تکرار، رزمایش و ارتقاء آمادگی های عملیاتی در چارچوب نظام در سطوح عملیاتی مختلف،

۳ وزارت جهاد کشاورزی موظف به اجرای اقدامات در ۲ محور زیر است:

الف- زیرساخت های پدافند زیستی در بخش دامی و نباتی، نهاده ها و غذا

• سازماندهی و بازمهندسی مرکز کنترل، مدیریت و پیشگیری بیماری های دامی و نظام دیده بانی و پاسخ سریع در برابر تهدیدات زیستی دامی و نباتی،

• سازماندهی و ارتقاء مرکز رصد پایش هشدار تهدیدات زیستی (دام، آبزیان، طیور، حشرات) و در ارتباط و تعامل با مرکز فرماندهی و کنترل سازمان،

• سازماندهی و شبکه‌سازی آزمایشگاه‌های تشخیص تهدیدات زیستی دامی متناسب با سطح تهدیدات و ارتقاء ظرفیت‌های موجود،

• بازمهندسی نظام تحقیق، طراحی، تولید، توزیع و ذخیره واکسن دامی متناسب با تهدیدات این حوزه،

• ساماندهی و کنترل آمادگی ذخایر مناسب دارو، واکسن، متناسب با شرایط عملیاتی،

• تدوین برنامه‌های محدودسازی و قرنطینه بهداشتی دامی بپیش‌بینی زیرساخت‌ها و فضاها لازم و برنامه عملیاتی،

• ارتقاء ظرفیت‌های مرزبانی زیستی دامی و نباتی و اقدامات تشخیصی کنترلی بهداشتی در مرزهای کشور،

• ارتقاء ظرفیت‌های کشور در راستای تقویت ایمنی و امنیت غذا و تغذیه،

ب- ارتقاء عملیاتی و واکنش به تهدیدات زیستی

• طراحی و تدوین طرح‌های عملیاتی پاسخ پدافند زیستی دستگاه ذی‌ربط در چارچوب نظام عملیاتی،

• آموزش مدیران و مسئولین پاسخ در طرح عملیاتی و استمرار آن با اجرای رزمایش‌های دوره‌ای،

• تامین تجهیزات موردنیاز عملیات و واکنش به تهدیدات زیستی و آموزش‌های مرتبط با آنها،

• تمرین، تکرار، رزمایش و ارتقاء آمادگی‌های عملیاتی در چارچوب نظام در سطوح عملیاتی مختلف،

۴- جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران موظف است:

الف- نسبت به سازماندهی، آموزش، تجهیز، مهارت‌افزایی، تمرین و رزمایش تخصصی نیروهای داوطلب و بسیج منابع انسانی ماهر پدافند زیستی در قالب نیروهای احتیاط و ذخیره عملیاتی پدافند زیستی برای کمک به مقابله و

پاسخ به مخاطرات و تهدیدات زیستی اقدام کند.

ب- نسبت به تامین ذخایر راهبردی، ملی و منطقه‌ای تجهیزات و اقلام امدادی پدافند زیستی برابر سیاست‌های

قرارگاه پدافند زیستی اقدام کند.

ج- نسبت به سازماندهی زیرساخت‌ها و برنامه عملیاتی و اقدامات پیشگیرانه بهداشتی و امدادی در برابر تهدیدات

زیستی و همه‌گیری‌های ملی اقدام کند.

د- نسبت به توسعه دیپلماسی پدافند زیستی در تعامل با صلیب سرخ جهانی و سازماندهی کمک‌کشورهای خارجی

با بهره‌گیری حداکثری از ارتباطات بین‌المللی در برابر تهدیدات زیستی و جذب کمک‌های بین‌المللی اقدام کند.

ه- نسبت به تدوین برنامه ملی سازماندهی و جابجایی و اسکان اضطراری مردم در طرح‌های پدافند زیستی با

پیش‌بینی و ایجاد زیرساخت‌های لازم و ارتقاء آمادگی‌های عملیاتی اقدام کند.

۵- وزارت راه و شهرسازی موظف است:

الف- از طریق سازمان هواشناسی نسبت به سازماندهی شبکه رصد پایش و تشخیص تحولات هواشناسی و اقلیمی

مبتنی بر قابلیت جابجایی تهدیدات زیستی اقدام و اطلاعات موردنیاز سازمان را تامین کند.

ب- اقدامات لازم در مورد پیاده‌سازی نظام عملیاتی مرزبانی زیستی در پایانه‌های مرزی کشور با مشارکت دستگاه‌های

ذی‌ربط انجام دهد.

ج- از طریق سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای نسبت به پیش‌بینی زیرساخت‌های لازم و ارتقاء آمادگی‌های

عملیاتی در حوزه اجرایی‌سازی برنامه‌های محدودسازی و قرنطینه بهداشتی و کنترل هوشمند نرده‌ها برابر

مصوبات قرارگاه پدافند زیستی اقدام کند.

د- نسبت به آشناسازی راه‌های مواصلاتی به مراکز جمعیتی و محل وقوع تهدیدات زیستی و تسهیل انتقال خدمات و

امکانات در مدیریت مخاطرات زیستی اقدام کند.

۶) سازمان بسیج مستضعفین موظف است:

الف- نسبت به سازماندهی گردان‌های پدافند زیستی، واحدهای امدادی کمک به مردم، سازماندهی کمک‌های مردمی و امدادی و ارتقاء آمادگی‌های عملیاتی اقدام بسیجی و جهادی در چارچوب این نظام اقدام کند.
ب- نسبت به تدوین و بروز رسانی و آموزش و ارتقاء آمادگی واحدهای شرکت‌کننده در طرح ملی شهید شهید حاج قاسم سلیمانی اقدام کند.

۷) سازمان حفاظت محیط‌زیست موظف است:

الف- نسبت به سازماندهی نظام دیده‌بانی و پاسخ سریع به تهدیدات زیستی حیات وحش و منابع طبیعی و ارتقاء مرکز عملیاتی مقابله با تهدیدات زیستی و تبادل اطلاعات با سازمان - EOC اقدام کند.
ب- با پیش‌بینی زیرساخت‌ها و فضاهای لازم نسبت به تدوین و اجرای برنامه محدودسازی و قرنطینه بهداشتی و تمرین، تکرار، رزمایش و ارتقاء آمادگی‌های عملیاتی متناسب با سناریوهای مختلف تهدیدات اقدام کند.
ج- نسبت به تلمین تجهیزات موردنیاز عملیات و واکنش به تهدیدات زیستی و آموزش‌های مرتبط با آنها و آموزش مدیران و مسئولین پاسخ در طرح عملیاتی و استمرار آن اقدام کند.

۸) وزارت نیرو موظف است:

الف- نسبت به ارتقاء نظام دیده‌بانی، سازماندهی و ارتقاء شبکه آزمایشگاه‌های تشخیص الودگی و تهدیدات حوزه آب و پاسخ سریع به تهدیدات زیستی حوزه آب و فاضلاب اقدام کند.
ب- نسبت به پیش‌بینی تامین آب شرب و سالم مراکز جمعیتی و تجهیزات موردنیاز عملیات واکنش به تهدیدات زیستی متناسب با سناریوهای مختلف تهدیدات اقدام کند.
ج- نسبت به ارتقاء مراکز عملیاتی مقابله با تهدیدات زیستی - EOC و آمادگی‌های عملیاتی در سطوح مختلف عملیاتی متناسب با انواع سناریوهای تهدید و تمرین، تکرار و رزمایش آن اقدام کند.

۹) وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نسبت به پشتیبانی تخصصی از مأموریت‌های عملیاتی پدافند زیستی از طریق ارتقاء آمادگی همه‌جانبه واحدهای عمل‌کننده احتیاط راهبردی و تولید تجهیزات تخصصی پدافند زیستی (یومی و غیریومی) و انجام آموزش‌های تخصصی و پژوهش‌های علمی، تحقیقاتی و آزمایشگاهی در سطوح مختلف اقدام کند.
۱۰) ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ضمن تقویت و ارتقاء زیرساخت‌ها و ظرفیت‌های عملیاتی لازم در نظام عملیاتی پدافند زیستی، ارتقاء آمادگی‌های خود را برای کمک به دولت در چارچوب دستورالعمل ابلاغی ستادکل نیروهای مسلح ایجاد و اقدام می‌کند.

۱۱) نیروی انتظامی ج.ا.ا موظف است ضمن توسعه زیرساخت‌های ذی‌ربط و ارتقاء آمادگی‌های عملیاتی نسبت به اجرای نظام قرنطینه در عملیات پدافند زیستی با تحدید موثر، به‌موقع و سریع مناطق آلوده در رخدادهای زیستی و تامین نظم و امنیت مناطق آلوده و حوزه‌های قرنطینه برابر سیاست‌های قرارگاه پدافند زیستی کشور می‌باشد.

۱۲) سازمان صداوسیما ج.ا.ا موظف است با هدف ارتقاء بهداشت عمومی و تعبیر و اصلاح سبک زندگی بهداشتی مردم با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و وزارت میراث فرهنگی و گردشگری نسبت به تدوین و پیاده‌سازی نظام آموزش بهداشت اقدام نموده و در زمان وقوع تهدیدات زیستی با اطلاع‌رسانی، آگاهی‌بخشی و آرامش‌بخشی به‌موقع و متناسب، اعتمادسازی عمومی را حفظ کند.

۱۳) وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است نسبت به آماده‌سازی زیرساخت‌ها و توسعه قابلیت‌های عملیاتی ردیابی بیماری و غربالگری بیماران، محدودسازی و قرنطینه هوشمند و مدیریت هوشمند تردها و تبادلات براساس قابلیت‌های فضای سایبری با همکاری سایر دستگاه‌های اجرایی اقدام کند.

پوسته وزارت

۱۴) وزارت امور خارجه با همکاری معاونت حقوقی ریاست جمهوری و فوه قضاییه موظف به صیانت از منافع و سرمایه‌های کشور با طرح دعاوی قانونی علیه متجاوزان زیستی به کشور در مجامع بین‌المللی و دفاع حقوقی از منافع ملی در برابر نهادهای زیستی دشمن می‌باشد.

۱۵) وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه موظفند ضمن تقویت سامانه اطلاعاتی رصد و پایش و تشخیص و هشدار تهدیدات زیستی نسبت به تعیین منشاء تهدیدات زیستی، عمدی و یا غیرعمدی بودن آنها و سایر زمینه‌های اطلاعاتی موردنیاز اقدام و با سازمان همکاری کنند.

۱۶) وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف به حفظ پایداری زنجیره لجستیک، تامین کالای اساسی پدافند زیستی و ایجاد ذخایر مطمئن و آماده بوده و نسبت به حمایت و پشتیبانی از صنایع بومی پدافند زیستی و حوزه‌های مرتبط با آن اقدام کند.

۱۷) وزارتخانه‌های بهداشت و درمان، جهاد کشاورزی، علوم، تحقیقات و فناوری، سازمان حفاظت محیط زیست، جهاد دانشگاهی و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری موظفند در راستای پیاده‌سازی نظام مدیریت و ذخیره‌سازی اطلاعات زیستی، برنامه جامع و مشترک ایجاد و سازماندهی بانک ذخایر اطلاعات زیستی شامل اطلاعات: ۱- سامانه واکنش ۲- تولید و تامین واکنش ۳- ارتقاء آزمایشگاهی ۴- ساماندهی مرکز دیدهبانی زیستی و سایر (میکروارگانیسم‌ها، حشرات و ناقلین) را با رعایت اصول پدافندی نهی و به سازمان ارائه کنند.

۱۸) کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند:

الف- متناسب با سناریوهای مختلف تهدیدات زیستی نسبت به توسعه زیرساخت‌های لازم و ارتقاء آمادگی‌ها در تمام ابعاد مأموریتی خود اقدام نموده (طرح خودحفاظتی) و راهبردهای این نظام عملیاتی را اجرایی کنند.

ب- نسبت به آموزش و توجیه مدیران، کارشناسان و کارکنان زیرمجموعه در خصوص وظایف خود در نظام عملیاتی پدافند زیستی اقدام کنند.

ج- برنامه‌ریزی ملی و استانی، تدوین ضوابط و مقررات فنی، دستورالعمل‌ها و آئین‌نامه‌های موردنیاز در اجرای راهبردهای نظام عملیاتی پدافند زیستی را پیش‌بینی و پیاده‌سازی کنند.

د- ضمن رعایت مصوبات قرارگاه پدافند زیستی در صورت نیاز، امکانات و تجهیزات خود را در اختیار تیم‌های عملیاتی پدافند زیستی قرار دهند.

۱۹) دستگاه‌های اجرایی دارای زیرساخت‌های حیاتی و حساس، وفق نظام آمادگی و رزمایش دستگاه‌های اجرایی - مصوبه شماره ۲۰۸۸ کمیته دائمی - موظف به اجرای رزمایش‌های پدافند زیستی بصورت دوره‌ای می‌باشند و نیز مکلفند گزارش هر نوع تهدید و یا حادثه زیستی خود را به سازمان اعلام کنند.

۲۰) در شرایط اضطراری و در پاسخ به تهدیدات و مخاطرات زیستی چنانچه خدمات و امکانات دستگاه‌ها و نهادهای دولتی و عمومی غیردولتی به تنهایی کافی نبوده و یا ارائه آنها زمان‌بر باشد به نحوی که احتمال وقوع خسارات جانی و مالی و گسترش آن وجود داشته باشد بخش خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی موظف به ارائه خدمات و امکانات موجود خواهند بود؛ هزینه خدمات و امکانات ارائه شده توسط این مراکز، طبق تعرفه‌های قانونی و در صورت عدم وجود برآسی عرف از سوی دستگاه سفارش دهنده پرداخت می‌شود.

ماده ۱۴- اعتبارات موردنیاز اجرای این نظام عملیاتی از محل اعتبارات مربوط به پدافند غیرعامل در قوانین بودجه سالانه کشور و در شرایط وقوع تهدیدات زیستی از محل اعتبارات پیش‌بینی شده در بند (م) ماده ۲۸ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تامین می‌شود.

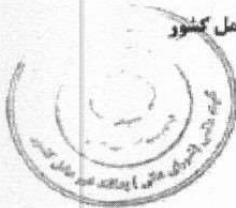

- ماده ۱۵-** دستگاه‌های اجرایی موظفند هرگونه قصور و کوتاهی در اجرای این نظام‌نامه در زیرساخت‌ها و مراکز حیاتی و حساس و مهم را به قرارگاه پدافند زیستی گزارش کنند.
- ماده ۱۶-** قرارگاه پدافند زیستی با مستنکفین از این نظام‌نامه بنابر تخلف صورت گرفته و براساس شیوه‌نامه‌ای که توسط قرارگاه تنظیم و ابلاغ می‌گردد برخورد انضباطی کرده و در صورت نیاز از طریق قوه قضائیه اقدام می‌کند.
- تبصره:** وفق تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان، مستنکفان علاوه بر جبران خسارت وارد شده، به مجازات موضوع ماده (۵۷۶) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۰۲ محکوم می‌شوند و چنانچه خسارتی وارد نشده باشد براساس قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۰۷ یا مستنکف رفتار خواهد شد.
- ماده ۱۷-** سازمان بر حسن اجرای این نظام‌نامه نظارت و اجرای آن را سالانه به کمیته‌ی دائمی گزارش کند.
- ماده ۱۸-** این تصویب‌نامه در هجده ماده و هشتاد و هشت بند و پنج تبصره در هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی به تاریخ بیست و هشتم شهریورماه سال یکهزار و چهارصد و دو هجری شمسی به تصویب رسید.
- نظام عملیاتی پدافند زیستی کشور مشتمل بر هجده ماده و هشتاد و هشت بند و پنج تبصره که در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ در هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور به تصویب رسید، به استناد تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب ۱۴۰۲/۰۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی و ماده ۸ اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

رئیس ستادکل نیروهای مسلح

و کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور

سر لشکر پاسدار محمد باقری

رونوشت:

رئیس دفتر فرماندهی معظم کل قوا - دفتر رئیس جمهوری اسلامی ایران - دفتر رئیس قوه قضائیه - دفتر رئیس مجلس شورای اسلامی - دفتر معاون اول رئیس جمهور - رئیس دفتر رئیس ستاد کل نیروهای مسلح دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی ج.ا.ا. - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و سازمان‌های نیروهای مسلح - سازمان اداری و استخدامی کشور - سازمان بازرسی کل کشور - دیوان محاسبات کشور - دیوان عدالت اداری - معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی - امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات - دفتر هیات دولت - روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران - دبیرخانه شوراهای عالی (سلامت و امنیت غذایی، آمایش سرزمین، علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) فضای مجازی، معماری و شهرسازی ایران، هماهنگی ترافیک شهرهای کشور) و دبیرخانه کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور

دبیرخانه مرکزی ریاست جمهوری

شماره: ۱۳۹۴۴۷

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۸/۰۷

ساعت: ۱۵:۳۱

فرماندهی کل قوا
کمیته دانی پدافند غیرعامل کشور

شماره: ۱۶۰/۱/۲۲۲۴

تاریخ: ۱۳۰۲/۰۸/۰۹

بوست ۲

بوست ۲- وضعیت‌های عملیاتی

الف) موارد زیر از ویژگی‌ها و شرایط وضعیت سفید قلمداد می‌گردد:

- ۱) شرایطی که وضعیت عادی یا تحت کنترل باشد.
- ۲) در این شرایط شدت پیامد‌های تهدیدات زیستی جزئی می‌باشد و شهرستان یا دستگاه ذیربط به تنهایی قادر به پاسخ خواهد بود.

ب) موارد زیر از ویژگی‌ها و شرایط وضعیت زره قلمداد می‌گردد:

- ۱) وضعیتی که در آن پیامد تهدیدات زیستی با ایجاد آلودگی، اختلال، آسیب، تغییر و بیماری در سطح محدود در سرمایه‌های زیستی رخ می‌دهد یا احتمال وقوع تهدید زیستی بصورت کم تا متوسط و فریب‌الوقوع (احساس تهدید) وجود دارد.
- ۲) شدت پیامد تهدید زیستی در این وضعیت محدود بوده، استان قادر به کنترل شرایط است و خود مسئول تصمیم‌گیری و اقدام در مورد رفع حادثه زیستی خواهد بود.
- ۳) وقوع هر حادثه زیستی که نرخ درگیری آن در سطح کشور از سطح میانگین جهانی بالاتر باشد.
- ۴) بحران زیستی در سایر کشورها که احتمال شیوع آن در کشور وجود داشته باشد.

ج) موارد زیر از ویژگی‌ها و شرایط وضعیت نارنجی قلمداد می‌گردد:

- ۱) پیامدهای تهدید زیستی در این وضعیت شامل آلودگی، اختلال، آسیب، تغییر، بیماری و نابودی سرمایه‌های زیستی در سطح منطقه‌ای و خسارت اقتصادی می‌باشد.
- ۲) احتمال وقوع تهدید زیستی بصورت زیاد وجود دارد و مقابله در این وضعیت نیازمند تلاش هماهنگ پرستل، بسیج امکانات و تجهیزات است و فراتر از حد توان یک استان یا محدود به وظایف یک دستگاه خواهد بود.
- ۳) وضعیتی که در آن اعلان وضعیت اضطراری به صورت عمومی اطلاع‌رسانی می‌شود.
- ۴) بحران زیستی در کشورهای همسایه و احتمال زیاد شیوع و درگیری در کشور وجود داشته باشد.

د) موارد زیر از ویژگی‌ها و شرایط وضعیت قرمز قلمداد می‌گردد:

- ۱) وقوع تهدید یا حادثه زیستی در سطح ملی یا فراملی قطعی یا خیلی زیاد است.
- ۲) بار وارده به سیستم بهداشتی و درمانی کشور بیش از توان پاسخ برای ذی‌نقشان باشد و کنترل بحران نیازمند استفاده از تمام ظرفیت‌های کشوری و لشکری باشد.
- ۳) آیدمی در سطح کشور گسترش یافته و استان‌های زیادی را در بر گرفته باشد.
- ۴) اقتصاد جامعه تحت آسیب جدی فرار گرفته باشد و امنیت ملی خدشه دار شده و رو به گسترش باشد.
- ۵) اقدامات دشمنان با استفاده از فضای مجازی (جنگ ترکیبی زیستی- سایبری) با هدف بر هم زدن امنیت و آرامش کشور در ابعاد گسترده صورت پذیرد و امنیت ملی جامعه تحت مخاطره قرار گرفته باشد.
- ۶) وضعیتی که باعث اختلال در روابط سیاسی و تخریب وجهه کشور در سطح بین‌المللی می‌گردد.

فرماندهی کل قوا کمیته دانی پدافند غیرعامل کشور

شماره: ۱۶۰۲/۱/۲۹۲۳

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۸/۰۱

پیوست: دارد

سپه ارشد

«سند پدافند غیرعامل مسدبید می است و حرورزی که می گذرد بر اینست پدافند غیرعامل افزوده می شود، یعنی شیوه های تهاجم دشمنان به نحوی است که پدافند مقابل آن ساد قابل پدافند غیرعامل کلا پیچیده و مهم و علمی و بهر جا است.»

مقام معظم رهبری در فرموده کل قوا (تذکره خطی) - ۱۳۷۷/۰۸/۰۶

«کارگروه (کیت) دانی پدافند غیرعامل کشور بر ریاست رئیس ستاد کل نیروهای مسلح بالاترین مرجع تصمیم گیری در حوزه پدافند غیرعامل کشور است که تصمیمات آن با ابلاغ رئیس کارگروه مزبور برای بر دستانهای کشوری، کشوری، بخش دولتی و عمومی غیردولتی لازم الاجراست...»

قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور (۱۳۹۱/۰۶/۱۳)

تصویب نامه

وزیر محترم کشور

وزیر محترم دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

رئیس محترم کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی

سردار معاون محترم هماهنگ کننده ستاد کل نیروهای مسلح

سردار رئیس محترم سازمان پدافند غیر عامل کشور

سلام علیکم

باسلامات بر محمد و آل محمد و احترام؛ به استناد تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب ۱۴۰۲/۰۶/۱۲ و ماده ۸ اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری (مدظله العالی) هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ تشکیل گردید و در جهت تسری الزامات قانون فوق الذکر، پیشنهاد آن سازمان مبتنی بر ابلاغ مجدد نظام مصون سازی و عملیات پدافند شیمیایی کشور - مصوبه شماره ۱۶۰/۱/۲۱۲۱ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۱ - را بررسی و به شرح زیر تصویب نمود:

نظام مصون سازی و عملیات پدافند شیمیایی کشور

مقدمه

استحصال، فرآوری و استفاده از مواد شیمیایی به موازات رفاه و آسایشی که برای بشر به ارمغان آورده به همان نسبت او را با حوادث و خطرات شیمیایی مواجه کرده است، ساخت انواع سلاح های منفجره و شیمیایی در حوزه نظامی و شیوه های نایمن و ناصحیح بهره روری در حوزه صنعت و خدمات به حوادث مرگبار ناشی از انفجار، آتش سوزی، انتشار مواد سمی، آلودگی و تخریب محیط زیست و منابع طبیعی و تهدید حیات بسیاری از گونه های گیاهی و جانوری، منجر شده است؛ پدیده های که از آن به تهدیدات و مخاطرات شیمیایی یاد می شود؛ بروز حوادث متعدد شیمیایی یکی از مهم ترین پیامدهای سوء کاربرد مواد شیمیایی محسوب شده و این دسته از حوادث علاوه بر تحمیل خسارات اقتصادی شدید بر جوامع انسانی، ممکن است امنیت مردم را نیز در گستره محلی، منطقه ای، ملی و حتی بین المللی تهدید نماید؛ ماهیت صدمات و آسیب های ناشی از حوادث شیمیایی ایجاب می نماید که دستگاه های اجرایی دارای تاسیسات و مراکز شیمیایی نسبت به مصون سازی و کاهش آسیب پذیری زیرساخت های خود اهتمام داشته و با ارائه طرح های پاسخ و مقابله و رزمایش آنها، آمادگی خود را در برابر تهدیدات شیمیایی ارتقاء دهند.

فرماندهی کل قوا کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور

شماره: ۱۶۰/۱/۲۹۲۳

تاریخ: ۱۳۰۲/۰۸/۰۱

پیوست: دارد

نظام مصون سازی و عملیات پدافند شیمیایی کشور، نمایانگر نحوه تحقق پدافند شیمیایی و مصون سازی در سطح عملیاتی، در نتیجه انجام مأموریت های عملیاتی توسط نیروهای پدافند شیمیایی در وضعیت های مختلف مواجهه با سناریوهای محتمل تهاجم دشمن علیه زیرساخت ها و مراکز شیمیایی کشور می باشد؛ این نظام، تفکر، اصول، رویکرد، خط مشی، اهداف و راهبردهای عملیاتی پدافند شیمیایی، تدبیر عملیات پدافند شیمیایی، نحوه انجام این مأموریت ها (طرح اقدام) و تقسیم کار (نگاشت نهادی) را برای هریک از وضعیت های عملیاتی ترسیم می کند.

ماده ۱- تعاریف و اختصارات

- (۱) کمیته دائمی: کمیته دائمی (شورای عالی) پدافند غیرعامل کشور
- (۲) سازمان: سازمان پدافند غیرعامل کشور
- (۳) قرارگاه: قرارگاه پدافند شیمیایی کشور
- (۴) پدافند شیمیایی: به مجموعه ای از تدابیر و اقدامات اعم از: رصد و پایش تهدیدات، حوادث و مخاطرات شیمیایی، تشخیص و اعلام وضعیت های شیمیایی، تعیین دارایی ها و سرمایه های شیمیایی کشور، سطح بندی و طبقه بندی آنها، کشف و شناسایی نقاط ضعف و آسیب پذیری زیرساخت های شیمیایی، تعیین حریم زیرساخت ها، صنایع و مراکز شیمیایی، آموزش، تمرین و رزمایش های شیمیایی، مدیریت، پشتیبانی، تامین تجهیزات مناسب جهت مقابله و انجام اقدامات در حوادث شیمیایی اعم از تحدید منطقه، رفع آلودگی، امداد، نجات و درمان مصدومین شیمیایی، پاکسازی و بازیابی منطقه آلوده، تخلیه و اسکان اطلاق می شود.
- (۵) نظام عملیاتی پدافند شیمیایی: مجموعه ای متشکل از تعیین نقش ها و وظایف و روابط و نحوه تعاملات بخش های مختلف عملیات پدافند شیمیایی، مسئولیت های دستگاه های اجرایی ذی ربط، چگونگی تحقق اهداف و اجرای مأموریت در حوزه پدافند شیمیایی در سطوح مختلف عملیاتی می باشد.
- (۶) واحد صنعتی: مکان صنعتی مانند کارگاه یا کارخانه یا مجتمع که در آن به تولید یا مصرف مواد شیمیایی صنعتی می پردازد.
- (۷) منطقه/شهرک صنعتی: مکانی است دارای محدوده و مساحت معین که مجموعه ای سازماندهی شده از واحدهای صنعتی در آن مستقر می باشند و خدمات ضروری با توجه به وسعت منطقه و واحدهای صنعتی موجود آرایه می گردد.
- (۸) منطقه ویژه: به مجموعه ای از زیرساخت ها و تاسیسات پالایشگاهی، نیروگاهی، پتروشیمی و بخش فرآورده های صنعت نفت و گاز که در یک محدوده جغرافیایی مستقر بوده و دارای ساختار متمرکز اداری می باشد اطلاق می شود؛ مانند منطقه ویژه اقتصادی پارس جنوبی.
- (۹) مراکز و تاسیسات شیمیایی: به مراکز و صنایعی (فعال یا غیرفعال) که در آنها مواد شیمیایی تولید، نگهداری، انبارش، خرید و فروش یا مورد استفاده قرار می گیرد، اعم از یک کارگاه، کارخانه، مجتمع، منطقه یا شهرک صنعتی و یا مراکز تحقیقاتی و دانشی در این سند به اختصار تاسیسات شیمیایی گفته می شود.
- (۱۰) حوادث و مخاطرات شیمیایی: به رخدادهای عمدی ناشی از اقدامات امنیتی و جنگی دشمن و یا خرابکاری صنعتی و غیرعمدی ناشی از خطا و سهل انگاری ایمنی در فرایند صنعتی که در زیرساخت ها، صنایع، مراکز خدماتی مانند تصفیه خانه های آب و مراکز نگهداری، انبارش و فروش مواد شیمیایی یا در فرایندهای تولید، بهره برداری، حمل و نقل و انبارش مواد و کالاهای شیمیایی خطرناک بوجود می آید و موجب آسیب به سرمایه های انسانی، آلودگی، اختلال، تغییر وضعیت یا نابودی محیط زیست، سرمایه ها و دارایی ها می گردد، گفته می شود.
- (۱۱) تهدید شیمیایی: به هرگونه احتمال یا اقدام عامدانه با کاربرد مواد شیمیایی یا اقدام نظامی یا امنیتی علیه زیرساخت های شیمیایی که موجب نشت مواد شیمیایی و آسیب به منابع انسانی، سرمایه های اقتصادی یا محیط زیست گردد، تهدید شیمیایی گفته می شود.
- (۱۲) تروریسم شیمیایی: استفاده عامدانه از مواد و تسلیحات شیمیایی توسط افراد یا گروه های تروریستی که موجب نا امنی، ایجاد رعب و وحشت و یا تلفات انسانی در جامعه می گردد.

فرماندهی کل قوا کمیته دانی پدافند غیرعامل کشور

۱۳) مواد شیمیایی پرخطر: موادی هستند که بدلیل خواص فیزیکی و شیمیایی نظیر سمیت، انفجار، سریع‌الاشتعال، خوردگی، خواص ترکیبی و دیگر ویژگی‌ها، به انسان و سایر سرمایه‌ها آسیب جدی وارد می‌نمایند و به طبقات زیر، دسته‌بندی می‌شوند:

- کلاس ۱: مواد منفجره
- کلاس ۲: گازها
- کلاس ۳: مایعات قابل اشتعال
- کلاس ۴: جامدات قابل اشتعال
- کلاس ۵: اکسیدکننده‌ها و مواد شیمیایی
- کلاس ۶: سم‌ها و مواد عفونی
- کلاس ۷: مواد رادیواکتیو
- کلاس ۸: مواد خورنده

کلاس ۹: سایر موادی که باعث ایجاد خطر در طول زمان حمل‌ونقل می‌شوند ولی در طبقه‌بندی‌های بالا به آن‌ها اشاره نشده مانند ضایعات و پسماندها مواد مغناطیسی شدید، باتری‌های لیتیومی، آزیست قهوه‌ای، سفید و آبی. (شرح کلی دسته‌بندی مواد خطرناک - پیوست ۱)

۱۴) جنگ شیمیایی: استفاده آشکار یا پنهان یک کشور از تسلیحات و مواد شیمیایی علیه منابع انسانی، سرمایه‌ها، دارایی‌ها و زیرساخت‌های کشور دیگر که پیامد آن آلودگی شیمیایی باشد.

۱۵) دستگاه اجرایی: وفق ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم تصریح و یا ذکر نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه اجرایی نامیده می‌شوند.

ماده ۲- اسناد بالادستی

۱) تدابیر و رهنمودهای مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدتله عالی)

• صنایع دفاع در مقابل حمله‌ی شیمیایی را هرچه می‌توانید توسعه بدهید، اما صنایع تهاجمی ممنوع، در تمام دستگاه‌های ممنوع کردیم، صنایع هسته‌ای را هم، صریحاً ما ممنوع کردیم.

• امکان پدافند حداکثر در ش.م. ه. [شیمیایی، میکروبی، هسته‌ای] بوجود آید.

• موضوع پدافند شیمیایی را در دستور کار قرار دهید. [خطاب به ستادکل نیروهای مسلح] سیاست‌های کلی نظام در موضوع پدافند غیرعامل ابلاغی مقام معظم رهبری (مدتله عالی)

۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور - ماده ۵۸

۳) قوانین برنامه پنج‌ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران

۴) اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور - ماده ۱۰

۵) سند راهبردی پدافند شیمیایی کشور

ماده ۳- حوزه شمول

کلیه دستگاه‌های اجرایی - موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری - کلیه سازمان‌ها، نهادها و شرکت‌های خصوصی و آحاد مردم را در برمی‌گیرد.

ماده ۴- اهداف

- ۱) مصونیت‌بخشی، امن‌سازی، کاهش آسیب‌پذیری و مخاطرات زیرساخت‌ها، مراکز و صنایع شیمیایی کشور.
- ۲) پاسخ پدافندی به پیامد تهدیدات، حوادث و مخاطرات شیمیایی.
- ۳) حفاظت از مردم، سرمایه‌های انسانی و محیط زیست در برابر تهدیدات شیمیایی.
- ۴) ارتقاء آمادگی و تاب‌آوری زیرساخت‌ها و تأسیسات شیمیایی کشور.
- ۵) استمرار کارکرد و تداوم خدمات ضروری وابسته به حوزه شیمیایی.

ماده ۵- منظور

- ۱) تدوین نظام تصمیم‌گیری، فرماندهی، مدیریت عملیاتی و اجرایی پدافند شیمیایی در سطوح عملیاتی،
- ۲) تعیین نقش‌ها و وظایف دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و تبیین نحوه ارتباطات و تعامل آنها در عملیات پدافند شیمیایی،
- ۳) هماهنگی و هم‌افزایی در استفاده از منابع ملی و استانی و شهرستانی در شرایط اضطراری ناشی از تهدیدات و مخاطرات شیمیایی،
- ۴) حصول اطمینان از مصونیت، امنیت، ایمنی و آمادگی مراکز و تاسیسات شیمیایی کشور در برابر تهدیدات و مخاطرات شیمیایی.

ماده ۶- اصول پدافند شیمیایی

اصول نظام عملیاتی پدافند شیمیایی عبارتند از:

- ۱) ایمنی ذاتی
- ۲) برتری ایمنی بر خطر
- ۳) بسیج منابع مقابله‌ای
- ۴) شناسایی و قابلیت رهگیری و کنترل مواد خطرناک
- ۵) رعایت حرایم ایمنی و امنیتی
- ۶) تخلیه و اسکان اضطراری
- ۷) تحدید منطقه آلوده
- ۸) آگاهی وضعیتی
- ۹) آمادگی پاسخ پدافندی
- ۱۰) واکنش سریع
- ۱۱) کنترل خطر و هم‌افزایی آن
- ۱۲) محدودسازی پیامدها
- ۱۳) روزآمدی فناوریانه
- ۱۴) درمان تخصصی

تبصره- اصول و ارزش‌های عمومی و فراگیر پدافند غیرعامل از قبیل: تاب‌آوری، مصون‌سازی، پراکندگی، مکانیابی، مردم‌بازی و حفظ محیط‌زیست در این نظام‌نامه نیز مورد تأکید است.

ماده ۷- تهدیدات و مخاطرات

در این نظام تهدیدات و مخاطرات شیمیایی زیر مقروض می‌باشند:

- الف) حمله شیمیایی دشمن به کشور،
- ب) حمله نظامی دشمن به زیرساخت‌ها، صنایع و مراکز شیمیایی با پیامد شیمیایی،
- پ) اقدامات ضد امنیتی / تروریستی / خرابکارانه علیه زیرساخت‌ها، صنایع و مراکز شیمیایی با پیامد نشت مواد شیمیایی،
- ت) حمله سایبری به زیرساخت‌ها، صنایع و مراکز شیمیایی با پیامد نشت مواد شیمیایی،
- ث) اقدامات تروریستی شیمیایی (کموتروریسم)،
- ج) مخاطرات غیرعامدانه طبیعی یا فرایندی در زیرساخت‌ها، صنایع و مراکز شیمیایی و هسته‌ای با پیامد شیمیایی،
- چ) مخاطرات ناشی از حمل و نقل یا انبارش غیرایمن مواد شیمیایی با پیامد شیمیایی.

ماده ۸- مأموریت عملیاتی پدافند شیمیایی

ساختارهای عملیاتی پدافند شیمیایی کشور با سازماندهی و بکارگیری ظرفیت‌های عملیاتی شهری، استانی و دستگاهی و با مشارکت و هماهنگی دستگاه‌های اجرایی در جهت مصون‌سازی و مقابله با پیامدها و تبعات شیمیایی مأموریت‌های زیر را راهبری و اجرا می‌کنند:

- ۱) فرماندهی، مدیریت و کنترل، هدایت، نظارت و بازرسی بر عملیات پدافند شیمیایی در سطوح مختلف،
- ۲) رصد و پایش تهدیدات، مخاطرات و ریسک شیمیایی و مدیریت کاهش آن،
- ۳) ارزیابی وضعیت ایمنی / امنیت / پدافند مراکز و زیرساخت‌های شیمیایی کشور، احصاء آسیب‌پذیری‌ها و راهبری و هدایت طرح‌های کاهش آسیب‌پذیری و مصون‌سازی،
- ۴) هدایت و راهبری نظام ایمن و مصون‌سازی و حفاظت از زیرساخت‌های شیمیایی براساس میزان تولید خطر، شامل: طرح‌های پاسخ اضطراری، تداوم کارکرد، تاب‌آوری و مانند آن،
- ۵) نهادینه‌سازی نظام عملیاتی پدافند شیمیایی با رویکرد طراحی، آموزش، تجهیز، تمرین، رزمایش تا حصول آمادگی.

- ۶) ساماندهی و طراحی نظام بهداشت و درمان در حوادث شیمیایی.
- ۷) تعیین سطح وضعیت‌های عملیاتی برای زیرساخت‌ها و مراکز شیمیایی کشور در زمان وقوع تهدیدات یا مخاطرات.
- ۸) نظارت و بازرسی عملیاتی به منظور حصول اطمینان از رعایت ضوابط و مقررات ایمنی/امنیت/ پدافند شیمیایی در مراکز و زیرساخت‌های شیمیایی کشور.
- ۹) حصول اطمینان از مصونیت، امنیت، ایمنی مراکز و تاسیسات شیمیایی کشور.
- ۱۰) هدایت و راهبری و اجرای عملیات پدافند شیمیایی برابر چرخه عملیاتی پدافند شیمیایی - (برابر چرخه عملیاتی - پیوست ۲)
- ۱۱) تعامل دیپلماسی دفاع حقوقی شیمیایی.
- ۱۲) هدایت، راهبری، پیگیری طرح‌های کاهش مخاطرات شیمیایی مراکز جمعیتی.

ماده ۹ - سطوح عملیاتی و حوادث پدافند شیمیایی

سطوح عملیاتی و حوادث پدافند شیمیایی الف- واحد صنعتی ب- منطقه صنعتی پ- شهری ت- استانی ث- ملی به شرح زیر:

- ۱) **واحد صنعتی:** حادثه شیمیایی که در یک کارگاه، کارخانه یا مجتمع شیمیایی از یک دستگاه اجرایی رخ دهد و پیامدها و تبعات شیمیایی آن محدود بوده و با بسیج منابع و امکانات داخلی همان مرکز یادستگاه اجرایی قابل کنترل و مدیریت باشد.
  - ۲) **منطقه صنعتی:** حادثه شیمیایی که در یک منطقه ویژه یا شهرک صنعتی و مشابه با آن رخ دهد و پیامدها و تبعات شیمیایی آن محدود به همان منطقه یا شهرک بوده و با بسیج منابع و امکانات داخلی همان منطقه یا شهرک قابل کنترل و مدیریت باشد.
  - ۳) **شهری:** حوادثی که تبعات شیمیایی آنها فراتر از یک واحد صنعتی یا در محدوده یک شهر باشد و پیامدهای آن در محدوده همان شهر با بسیج منابع شهری در همان محدوده قابل کنترل و مدیریت می‌باشند.
  - ۴) **استانی:** حوادث شیمیایی که پیامد آنها بیشتر از یک شهرستان بوده و با بسیج منابع استانی کنترل و مدیریت گردند.
  - ۵) **ملی:** گستره و پیامد حوادث شیمیایی معمولاً از سطوح فوق بیشتر نمی‌شود ولی محتمل است مدیریت برخی از حوادث و رخدادهای شیمیایی و کنترل پیامدهای آن نیازمند بسیج منابع ملی باشد؛ این سطح از اقدام، ملی تلقی می‌گردد.
- بصره- اگر حوادث و رخدادهای شیمیایی به لحاظ گستره و پیامد بین چند کشور همسایه توسعه یابد یا احتمال آن داده شود در چارچوب راهبردهای دیپلماسی دفاعی کشور اقدام می‌شود.

ماده ۱۰- وضعیت‌های عملیاتی حوادث شیمیایی

وضعیت عملیاتی شیمیایی کشور در حوادث و مخاطرات شیمیایی با محوریت کنترل پیامدهای شیمیایی بسته به میزان تلفات انسانی، تأثیر بر محیط‌زیست و زیرساخت‌های حیاتی و اثرات اقتصادی در ۴ سطح زیر دسته‌بندی می‌شوند:

سطح خطر	درجه	وضعیت	احتمال تعداد کشته شدگان	احتمال تعداد مصدومین	دامنه اثر/ پیامد بر زیرساخت	اثرات زیست محیطی	اثرات اقتصادی	مرجع تعیین وضعیت
فاجعه	۲	قرمز	بیش از ۲۰۰	بیش از ۱۰۰۰	قطع ارائه خدمات تا یک هفته	خسارت غیر قابل جبران	شدید (بیشتر از ۱۰۰ میلیارد تومان)	شورای عالی امنیت ملی
بحران	۳	نارنجی	بین ۱۰۰ تا ۲۰۰	۵۰۰ تا ۱۰۰۰	قطع ارائه خدمات تا چند روز	خسارت وارده شدید	زیاد (تا ۱۰۰ میلیارد تومان)	شورای امنیت کشور
انفراز	۲	زرد	بین ۱۰ تا ۱۰۰	۱۰۰-۵۰۰	قطع ارائه خدمات تا یک روز	خسارت وارده متوسط	متوسط (۵۰ تا ۱۰۰ میلیارد تومان)	شورای تأمین استان
کم خطر	۱	سفید	کمتر از ۱۰ نفر	۱۰۰-۵۰	قطع موقت خدمات تا چند ساعت	کوتاه مدت	کم (تا ۱۰ میلیارد تومان)	شورای تأمین شهرستان

جدول تعیین وضعیت‌های عملیاتی حوادث شیمیایی

نیمه ۱- تعیین وضعیت در حین حادثه، براساس شاخص‌ها، تشخیص و تعیین می‌شود، همچنین قبل از وقوع حادثه و تهدید براساس تحلیل اطلاعاتی شواهد، قراین و سوابق تهدیدات و حوادث، توسط مرجع تعیین وضعیت، تصمیم‌گیری می‌شود.

نیمه ۲- در صورت وقوع تهدیدات شیمیایی در شرایط جنگی، تعیین وضعیت‌های عملیاتی توسط شورای عالی امنیت ملی انجام می‌شود.

ماده ۱۱- تدبیر عملیاتی

ساختارهای عملیاتی پدافند شیمیایی کشور در سطوح مختلف (واحد صنعتی / منطقه صنعتی / شهری / استانی / ملی) در راستای سیاست‌ها و راهبردهای پدافند غیرعامل کشور با بسیج و سازماندهی ظرفیت‌های دستگاه‌های اجرایی، ساختارهای مردم‌نهاد و ظرفیت‌های کمکی نیروهای مسلح در جهت مصون‌سازی و مقابله با تهدیدات و مخاطرات شیمیایی و کاهش و مدیریت پیامدهای آن اقدامات در سه وضعیت قبل، حین و بعد از حادثه را به شرح زیر هدایت، راهبری، پشتیبانی، اجرا و نظارت می‌نمایند:

الف- قبل از حادثه شیمیایی

- ۱) فعال‌سازی و راه‌اندازی مرکز فرماندهی و کنترل تهدیدات و مخاطرات شیمیایی (CH-DOC)^۱،
- ۲) رصد، پایش، تشخیص و هشدار تهدیدات و مخاطرات شیمیایی (برآورد اطلاعاتی)،
- ۳) تشکیل و بروز رسانی بانک اطلاعاتی مراکز و زیرساخت‌های شیمیایی با تعیین شدت و نوع خطر،
- ۴) ارزیابی مخاطرات و تعیین میزان خطرپذیری و هشدار به زیرساخت‌ها توسط مرکز مخاطرات (ریسک) شیمیایی،
- ۵) ارزیابی میزان آمادگی زیرساخت‌ها و مردم برای مقابله با حوادث و تهدیدات،
- ۶) ایجاد هماهنگی و ارتباطات لازم فیما بین دستگاه‌های اجرایی نظامی و غیرنظامی در سطوح مختلف،
- ۷) فرهنگ‌سازی و اجرای آموزش‌های تخصصی و عمومی عملیاتی و انجام تمرین و رزمایش مورد نیاز،
- ۸) برآورد و تامین اقلام مورد نیاز اعم از تجهیزات و سایر برای مقابله با حوادث شیمیایی،
- ۹) ارتقاء زیرساخت‌های امدادی، بهداشتی، درمانی مصدومین شیمیایی در سطوح عملیاتی و مصون‌سازی،
- ۱۰) سازماندهی تیم‌های مقابله و پاسخ به حوادث شیمیایی از دستگاه‌هایی مانند سازمان بسیج، هلال احمر، سازمان فوریت‌های پزشکی (اورژانس)، نیروی انتظامی، سازمان آتش‌نشانی و سایر،
- ۱۱) طرح‌ریزی و انجام تمرین و رزمایش‌های تخصصی و مشترک،
- ۱۲) تهیه و اجرای طرح‌های مصون‌سازی و عملیات از قبیل طرح حفاظت از زیرساخت‌ها (CIP) طرح کاهش آسیب‌پذیری (VRP) طرح پاسخ به شرایط اضطراری (ERP) طرح کاهش مخاطرات (RRP) طرح بازگشت‌پذیری در شرایط بحران (DRP) طرح تداوم کارکرد (BCP) خودحفاظتی (SPP) و طرح رزمایش و حصول اطمینان از اجرای آن‌ها^۲ (برابر چرخه مصون‌سازی - پوست ۳)

ب- حین حادثه شیمیایی

- ۱) هشدار پیش‌دستانه و سریع و افزایش سرعت عمل در اطلاع‌رسانی عمومی،
- ۲) تعیین و اعلام وضعیت شیمیایی،
- ۳) هدایت، راهبری و کنترل فرماندهی عملیات،

^۱ CH-DOC: Chemical defense operation center

^۲ CIP: Critical infrastructure protection / VRP: Vulnerability reduction plan / ERP: Emergency response plan
RRP: Risk reduction plan / DRP: Disaster recovery plan / SPP: Self protection plan / BCP: Business continuity plan

- ۴) برقراری نظم و امنیت،
- ۵) آرامش بخشی و مقابله با عملیات روانی،
- ۶) محدودسازی و کنترل و کاهش پیامدها،
- ۷) کشف و شناسایی عوامل یا مواد شیمیایی و نمونه برداری،
- ۸) محدودسازی، قرنطینه، کنترل منطقه آلوده،
- ۹) تخلیه، انتقال و اسکان (استقرار در منطقه امن)
- ۱۰) مهار یا حذف منشاء خطر،
- ۱۱) رفع آلودگی اولیه (فردی، تجهیزاتی و محیطی)
- ۱۲) جستجو و آواربرداری، بهداشت، امداد و نجات و درمان،

ب- بعد از حادثه شیمیایی

- ۱) آرامش بخشی و مقابله با عملیات روانی،
- ۲) رفع آلودگی پیش بیمارستانی و درمان تکمیلی و تخصصی مصدومین،
- ۳) رفع آلودگی تکمیلی از زمین، اماکن و تجهیزات و پاکسازی منطقه آسیب،
- ۴) ارزیابی میزان خسارت،
- ۵) بازتوانی و بازسازی تیم های عملیاتی و زیرساخت ها،
- ۶) دفاع حقوقی از مصدومین شیمیایی،
- ۷) پسمانداری و امحاء،
- ۸) مستندسازی ثبت سوابق و درس آموخته ها (گزارش گیری، احصاء نقاط قوت و ضعف، تجزیه و تحلیل)،
- ۹) اصلاح و روزآمد کردن ضوابط و مقررات،

ماده ۱۲- راهبردهای مصون سازی و عملیاتی

- ۱) کاهش آسیب پذیری و مصون سازی واحدها و مناطق صنعتی و مراکز حیاتی و حساس و مهم شیمیایی کشور در برابر تهدیدات و مخاطرات از طریق پیاده سازی و اجرای طرح های مصون سازی برابر چرخه مصون سازی؛
- ۲) پیاده سازی و استقرار نظام ایمنی / امنیتی / دفاعی شیمیایی کشور و کنترل هم افزایی مخاطرات از طریق ساماندهی ساختارهای عملیاتی شیمیایی در سطح واحد صنعتی، منطقه صنعتی، شهرستان، استان و ملی با استفاده از ظرفیت های لشکری و کشوری و ایجاد هماهنگی و هم افزایی با متولیان اقدام در لایه های ایمنی و امنیت؛
- ۳) طراحی و فعال سازی اتاق مرکز عملیات پدافند شیمیایی کشور (Ch-DOC) و هماهنگی و هم افزایی لایه های ایمنی، امنیت و دفاع با استفاده از ظرفیت مراکز مدیریت مخاطرات شیمیایی دستگاه های ذی ربط از طریق پیاده سازی سامانه های رصد، پایش و تشخیص و هشدار؛
- ۴) حفظ و ارتقاء آمادگی های عملیاتی دستگاه های اجرایی، نهادهای عمومی و ساختارهای مردم نهاد از طریق آموزش های عمومی و تخصصی، تجهیز، تقویت و توسعه سامانه ها و شبکه های مورد نیاز (فرماندهی و کنترل، تشخیص و کشف و شناسایی، رفع آلودگی شیمیایی و سایر) و بروز رسانی دستورالعمل ها و طرح ها با تاکید بر ساماندهی تیم های عملیاتی و اجرای تمرین ها و رزمایش ها؛
- ۵) طراحی و پیاده سازی طرح پاسخ به حوادث و تهدیدات شیمیایی با سازماندهی، راهبری تیم های عملیاتی پدافند شیمیایی در سطوح واحدها و مناطق صنعتی شیمیایی، ساختارهای عملیاتی شهری، استانی، ملی و ظرفیت های بسیج مردمی براساس چرخه عملیات پدافند شیمیایی؛

- ۶) پیاده‌سازی و استقرار نظام سلسله مراتبی بهداشت و درمان حوادث شیمیایی در سطوح ملی، استانی، مناطق و واحدهای صنعتی شیمیایی کشور؛
- ۷) ارتقاء ایمنی و امنیت و پدافند مراکز جمعیتی در برابر تهدیدات و مخاطرات شیمیایی از طریق خروج مراکز پرخطر از شهرها، ایمن‌سازی مراکز شیمیایی موجود در مراکز جمعیتی و ارتقاء آمادگی‌های عملیاتی پاسخ پدافند شیمیایی در سطوح شهری و استانی؛
- ۸) ایجاد ذخایر راهبردی مطمئن تجهیزات و لوازم موردنیاز پدافند شیمیایی برای سازمان‌های مسئول و مردم در سبب ذخایر راهبردی شهرستانی و استانی و ملی؛
- ۹) حصول اطمینان از ساماندهی و حسابرسی مواد شیمیایی (خرید، فروش، ذخیره‌سازی، حمل و نقل، انبارش و سایر) با رویکرد امنیتی از طریق اصلاح مقررات موجود و تعیین متولی تنظیم مقررات لایه امنیت مواد شیمیایی خطرناک و نظارت بر اجرای آن؛

ماده ۱۳- روابط و مسئولیت‌ها

- ۱) راهبری و مدیریت حوادث شیمیایی و پیامدهای ناشی از آن در سطح ملی برعهده رئیس جمهور/ معاون اول/ وزیر کشور می‌باشد.
- تیسره- سازمان، مسئول هماهنگ‌کننده/ دبیر ستاد ملی مقابله با تهدیدات و حوادث شیمیایی در سطح ملی می‌باشد.
- ۲) کنترل، راهبری و مدیریت حوادث جنگی شامل حملات شیمیایی دشمن به مردم در مناطق نظامی برعهده سلسله مراتب نظامی کشور می‌باشد.
- ۳) قرارگاه مسئولیت راهبری، طرح‌ریزی، ارتقاء آمادگی، آموزش، نظارت، رزمایش و حصول اطمینان از آمادگی‌های عملیاتی پدافند شیمیایی کشور و مصونیت زیرساخت‌های شیمیایی کشور را برعهده دارد.
- ۴) استاندار، فرمانده قرارگاه پدافند شیمیایی در استان بوده و مدیریت، کنترل، پشتیبانی، راهبری مصون‌سازی و مدیریت حوادث شیمیایی در سطح استان را برعهده دارد.
- ۵) جانشین فرماندهی قرارگاه پدافند شیمیایی و فرماندهی عملیات صحنه (طرح‌ریزی، سازماندهی، بکارگیری، هدایت عملیات پدافند شیمیایی) در استان برعهده سپاه استان است و با ابلاغ ستادکل سایر ظرفیت‌های نیروهای مسلح را بکارگیری می‌نماید.
- تیسره- مدیرکل پدافند غیرعامل هر استان، معاون هماهنگ‌کننده قرارگاه پدافند شیمیایی استان می‌باشد.
- ۶) فرماندار، فرمانده قرارگاه پدافند شیمیایی در شهرستان بوده و مدیریت، کنترل، پشتیبانی، راهبری مصون‌سازی و مدیریت حوادث شیمیایی در سطح شهرستان را برعهده دارد.
- ۷) سپاه شهرستان، بعنوان جانشین فرماندهی قرارگاه پدافند شیمیایی و فرماندهی عملیات صحنه (طرح‌ریزی، سازماندهی، بکارگیری، هدایت عملیات پدافند شیمیایی) شهرستان اقدام می‌کند و با ابلاغ ستادکل سایر ظرفیت‌های نیروهای مسلح را بکارگیری می‌نماید.
- تیسره- معاون امنیتی سیاسی فرماندار، معاون هماهنگ‌کننده قرارگاه پدافند شیمیایی شهرستان می‌باشد.
- ۸) مسئولیت کنترل و نظارت بر ایمنی و امنیت و آمادگی عملیاتی و هماهنگی بین واحدهای صنعتی و منطقه برعهده رئیس آن مجموعه / فرمانده ارشد است.
- تیسره- فرماندهان ارشد مناطق ویژه و شهرک‌های صنعتی شیمیایی توسط وزارت‌خانه ذی‌ربط و با هماهنگی و تعامل با سازمان منصوب می‌گردند.

تصوه ۲- فرمانده ارشد پدافند غیرعامل منطقه ویژه/مدیر شهرک‌های صنعتی در صورت عدم توانایی مقابله و پاسخ حادثه در سطح منطقه صنعتی و گسترش پیامدهای حادثه در کنترل عملیاتی قرارگاه‌های پدافند شیمیایی استانی و شهرستانی قرار گرفته و اقدام می‌نمایند.

۹) مسئولیت مصون‌سازی و حفظ و ارتقاء ایمنی و امنیت، آمادگی عملیاتی در سطح واحد صنعتی برعهده رئیس واحد صنعتی است.

تصوه-رئیس واحد صنعتی در صورت عدم توانایی مقابله و پاسخ حادثه در سطح واحد صنعتی و گسترش پیامدهای حادثه در کنترل عملیاتی فرمانده ارشد پدافند غیرعامل منطقه ویژه/مدیر شهرک‌های صنعتی یا قرارگاه‌های پدافند شیمیایی استانی و شهرستانی قرار گرفته و اقدام می‌کنند.

ماده ۱۴- وظایف و تکالیف دستگاه‌های اجرایی

الف) وزارت نفت و صمت

- ۱) ایجاد ساختار عملیاتی قرارگاه‌های پدافند شیمیایی در مناطق صنعتی حیاتی و حساس و مهم.
- ۲) پیاده‌سازی الزامات ایمنی و امنیت و پدافند در ذات طرح‌های جدید و توسعه‌ای حوزه صنعت شیمیایی.
- ۳) ارتقاء آمادگی عملیاتی پدافند شیمیایی زیرساخت‌های وزارت با آموزش، تجهیز، تمرین و رزمایش.
- ۴) ارتقاء نظام امداد، نجات و درمان در تاسیسات صنعتی تابعه وزارت.
- ۵) فعال‌سازی مرکز کنترل و مدیریت ریسک و مخاطرات شیمیایی وزارت.
- ۶) تهیه و اجرای طرح‌های مصون‌سازی از قبیل طرح حفاظت از زیرساخت‌ها (CIP) طرح کاهش آسیب‌پذیری (VRP) طرح پاسخ به شرایط اضطراری (ERP) طرح کاهش مخاطرات (RRP) طرح بازگشت‌پذیری در شرایط بحران (DRP) طرح تداوم کارکرد (BCP) خودحفاظتی (SPP) و طرح رزمایش و حصول اطمینان از اجرای آن‌ها.
- ۷) سازماندهی فرماندهی ارشد مناطق صنعتی بزرگ با تعامل و هماهنگی سازمان به‌منظور انجام عملیات مقابله یکپارچه پدافند شیمیایی و پدافند غیرعامل.
- ۸) نصب سیستم هشدار، آموزش، تمرین و رزمایش طرح‌های تخلیه و اسکان مردم ساکن در حاشیه واحدها و مناطق صنعتی شیمیایی وزارت.
- ۹) ساماندهی و ارتقاء کیفی واحدهای HSE وزارت برای پاسخ در لایه ایمنی.
- ۱۰) طراحی و اجرای سامانه حسابداری و رهگیری مواد شیمیایی پرخطر در وزارت.
- ۱۱) سازماندهی مناسب امورات پدافند غیرعامل و الزامات امنیتی زیرساخت‌های شیمیایی به‌منظور مصون‌سازی زیرساختی و آمادگی مقابله.
- ۱۲) انتصاب ارشد هماهنگ‌کننده عملیاتی مناطق صنعتی (مناطق ویژه حوزه وزارت) با تعامل و هماهنگی سازمان.

ب) وزارت نیرو

- ۱) راه‌اندازی مرکز مدیریت مخاطرات شیمیایی وزارت و برقراری ارتباط با مرکز ملی مخاطرات شیمیایی مستقر در سازمان.
- ۲) پایش و رفع آلودگی شیمیایی سدها، تصفیه‌خانه‌ها، مخازن و سایر تاسیسات شبکه تامین آب مصرفی.
- ۳) توجیه و آموزش، نصب سیستم هشدار، تمرین و رزمایش طرح‌های تخلیه و اسکان مراکز جمعیتی حاشیه واحدهای صنعتی حوزه وزارت نیرو.
- ۴) جایگزینی فناوری‌های کم‌خطر در فرایندهای صنعتی تصفیه آب آشامیدنی.
- ۵) کاهش مخاطرات شیمیایی واحدهای صنعتی (تاسیسات شبکه تامین برق) مستقر در مراکز جمعیتی.

ب) وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی

- ۱) تهیه و تدوین و پیاده‌سازی نظام سلسله مراتبی بهداشت و درمان حوادث شیمیایی کشور در سه سطح ملی، استانی و مرکز صنعتی،
- ۲) ارتقاء آموزش‌ها و تجهیزات و تربیت نیروهای متخصص برای رسیدگی و انتقال مصدومین حوادث شیمیایی به مراکز درمانی با محوریت سازمان فوریت‌های پزشکی (اورژانس) کشور،
- ۳) تمرین و رزمایش طرح‌های پاسخ به حوادث شیمیایی در واحدها و مناطق صنعتی شیمیایی،
- ۴) تجهیز و آماده‌سازی مراکز درمان مصدومین شیمیایی استانی یا شهرستانی متناسب با استعداد و ظرفیت هر استان یا رویکرد دو منظوره‌سازی،
- ۵) نظارت و کنترل بر میزان آمادگی مراکز و بیمارستان‌ها در درمان مصدومین شیمیایی،
- ۶) سازماندهی واحدهای اورژانس و درمان مصدومین شیمیایی بصورت دو یا چندمنظوره به شهرها و استان‌های دارای زیرساخت‌های حیاتی، حساس و مهم شیمیایی.

ت) وزارت راه و شهرسازی

- ۱) طراحی و ارتقاء و بروز رسانی نظام ایمنی حمل و نقل مواد شیمیایی خطرناک،
- ۲) طراحی و اجرای سامانه حسابداری و رهگیری حمل و نقل مواد شیمیایی پرخطر در وزارت،
- ۳) آموزش، تمرین و رزمایش طرح‌های پاسخ به حوادث شیمیایی در بندر و مرزهای آبی و هوایی،
- ۴) تقویت سامانه‌های هواشناسی (شبیه‌سازی و کمک به هدایت عملیات پدافند شیمیایی) متناسب با تهدیدات شیمیایی و یشتیبانی از واحدهای عملیاتی،
- ۵) تهیه و بروز رسانی ضوابط اجرایی حمل و نقل، انبارش (جاده‌ای، دریایی، هوایی و ریلی) مواد شیمیایی خطرناک در تعامل با سازمان و نظارت بر آن،

ث) وزارت کشور

- ۱) ایجاد هماهنگی و روان‌سازی اجرای امور بین استان‌های معین در حوادث و مخاطرات شیمیایی،
- ۲) مدیریت پیامدهای امنیتی و اجتماعی ناشی از حوادث شیمیایی در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی با استفاده از ظرفیت قرارگاه‌های پدافند شیمیایی در استان و شهرستان‌ها،

ج) امور شهرداری‌ها - سازمان آتش نشانی

- ۱) پیش‌بینی مأموریت مقابله و رفع آلودگی شهرهای دارای واحدهای صنعتی شیمیایی و پاسخ اولیه به حوادث آنها،
- ۲) پیش‌بینی سامانه رصد و پایش و تشخیص و هشدار آلودگی‌های شیمیایی شهری،
- ۳) سازماندهی و اختصاص جان‌پناه‌های مجهز در برابر تهدیدات و مخاطرات شیمیایی در مراکز جمعیتی مجاور با تاسیسات شیمیایی،
- ۴) طرح‌ریزی و اجرای عملیات اطفای حریق، رفع آلودگی شیمیایی، مدیریت اجساد و ضایعات و پسمانداری موقت در حوادث شیمیایی،
- ۵) برنامه‌ریزی و اجرای آموزش تخصصی و تجهیز و بروزرسانی تجهیزات آتش‌نشانی و خدمات ایمنی کشور برای مقابله حوادث شیمیایی،
- ۶) تهیه طرح‌های پاسخ پدافندی به حوادث شیمیایی شهری و تمرین و رزمایش،

ح) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

- ۱) تهیه طرح‌های عملیاتی پدافند شیمیایی و فرماندهی صحنه مقابله با حوادث شیمیایی در سطح استان و شهرستان،
- ۲) آموزش، تمرین، رزمایش، و ارتقاء آمادگی‌های پدافند شیمیایی شهری و استانی و مراکز صنعتی شیمیایی،

- ۳) ایفای نقش قطب درمانی، پژوهشی و آموزشی مصدومیت‌های شیمیایی کشور - دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج).
  - ۴) طرح ریزی و اجرای عملیات پایش، کشف و سنجش، رفع آلودگی شیمیایی در صحنه.
  - ۵) تقویت و ارتقاء توانمندی یگان‌های سوم خرداد و ۲۴ بعث سپاه پاسداران بعنوان یگان‌های احتیاط عمل کلی قرارگاه در سطح ملی.
  - ۶) تقویت و ارتقاء توانمندی یگان‌های جنگ نوین مستقر در استان‌ها بعنوان یگان‌های احتیاط عمل کلی قرارگاه استانی.
  - ۷) کمک به امداد و نجات مصدومین شیمیایی در حوادث و مخاطرات شیمیایی.
- نیمه - در شرایط جنگی، نحوه اقدام و امداد رسانی نیروهای مسلح تابع دستورالعملی است که توسط ستاد کل تهیه و ابلاغ می‌شود.

ح) ارتش

- ۱) تقویت و ارتقاء توانمندی یگان‌های جنگ نوین مستقر در استان‌ها بعنوان یگان‌های احتیاط عمل کلی قرارگاه استانی.
- ۲) کمک به درمان تخصصی مصدومین شیمیایی.
- ۳) کمک به امداد و نجات مصدومین شیمیایی در حوادث و مخاطرات شیمیایی.

خ) وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

- ۱) ایفای نقش مرکز احتیاط راهبردی پدافند شیمیایی کشور.
- ۲) ایجاد، راه‌اندازی و ارتقاء آزمایشگاه‌های تخصصی مرکز اقدام و عمل کلی.
- ۳) تولید اقلام اساسی و تجهیزات تخصصی پدافند شیمیایی.

د) وزارت اطلاعات

- ۱) رصد و پایش تهدیدات شیمیایی و اقدامات خرابکارانه زیرساخت‌های شیمیایی کشور.
- ۲) برآورد تهدیدات مراکز و تاسیسات شیمیایی و تهدیدات شیمیایی علیه سایر مراکز.

ذ) سازمان بسیج مستضعفین

- ۱) تشکیل گردان‌های پدافند شیمیایی بسیجی در استان‌ها.
- ۲) تجهیز و آموزش و آماده بکاری گردان‌های پدافند شیمیایی بسیجی.
- ۳) مشارکت در امداد رسانی و انتقال مصدومین.
- ۴) کمک به امنیت و کنترل عبور و مرور.
- ۵) کمک به تخلیه و اسکان مردم در حوادث شیمیایی.

ر) نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا)

- ۱) ایجاد امنیت و کنترل عبور و مرور در مناطق حادثه دیده شیمیایی.
- ۲) تحدید منطقه در حوادث شیمیایی - قرنطینه انتظامی منطقه آلوده.
- ۳) خود حفاظتی (تجهیز نیروهای عملیاتی به تجهیزات مقابله با حوادث شیمیایی)
- ۴) سازماندهی، آموزش، تجهیز و ارتقاء توان عملیاتی یگانه‌های عملیاتی و انتظامی ناجا در منطقه آلوده.

ز) سازمان انرژی اتمی

- ۱) پیاده‌سازی الزامات ایمنی و امنیت و پدافند شیمیایی در ذات طرح‌های جدید و توسعه‌های حوزه صنایع هسته‌ای.
- ۲) سازماندهی و ارتقاء آمادگی‌های مقابله با حوادث شیمیایی در صنایع هسته‌ای.
- ۳) اجرای طرح‌های پاسخ به حوادث شیمیایی، طرح‌های تداوم کارکرد، کاهش آسیب‌پذیری، پایداری و ارتقاء تاب‌آوری صنایع هسته‌ای در برابر تهدیدات و مخاطرات شیمیایی و نظارت بر آن.
- ۴) ایجاد زیرساخت‌های بهداشتی، درمانی مصدومیت‌های شیمیایی و ارتقاء نظام امداد، نجات و درمان در مراکز هسته‌ای.
- ۵) انجام آموزش، تمرین و رزمایش برابر طرح‌های پاسخ به شرایط اضطراری.

فرماندهی کل قوا کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور

ز) جمعیت هلال احمر

- ۱) جستجو و نجات، جابجایی و اسکان موقت مردم در حوادث شیمیایی،
- ۲) مراقبت جمعی و تأمین و توزیع مایحتاج عمومی مردم،
- ۳) کمک به امداد پزشکی و درمان مصدومین شیمیایی،
- ۴) خودحفاظتی (تجهیز نیروهای عملیاتی به تجهیزات مقابله با حوادث شیمیایی)

س) سازمان حفاظت محیط زیست

- ۱) کاهش و مدیریت اثرات ناشی از تهدیدات و مخاطرات شیمیایی بر محیط زیست و زیست‌بوم‌های منطقه،
- ۲) تدوین و اعمال الزامات و استانداردهای موردنیاز محیط زیست در پدافند شیمیایی،
- ۳) رصد زیست‌بوم‌های منطقه حادثه‌دیده از لحاظ مقدار آلودگی شیمیایی و کمک در اقدامات پدافندی به مبادی ذی‌ربط،
- ۴) همکاری و ارائه دستورات فنی در حوزه‌های تخصصی مقابله با حادثه شیمیایی با دستگاه‌های مرتبط،
- ۵) همکاری با مبادی ذی‌ربط در امر محصورسازی منطقه آلوده در عرصه‌های محیط زیست،

ش) وزارت امور خارجه

- ۱) جمع‌آوری ادله و پیگیری و دفاع حقوقی پیامد حوادث شیمیایی با منشاء تهدیدات دشمن از طریق مجامع بین‌المللی،
- ۲) هماهنگی و تعامل بین‌المللی اطلاع‌رسانی تبعات حادثه به سایر کشورهای همجوار در حوادث فراملی،
- ۳) ایفای نقش موثر در پیگیری و دفاع حقوق شهروندان آسیب‌دیده از آسیب‌های شیمیایی دشمن،
- ۴) هماهنگی در بهره‌گیری از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی در مقابله با تهدیدات شیمیایی،

ص) سازمان صدا و سیما

- ۱) آموزش عمومی و اطلاع‌رسانی و آرامش‌بخشی به مردم برای مقابله و ایجاد آمادگی در برابر تهدیدات و حوادث شیمیایی،

ض) مناطق صنعتی / واحدهای صنعتی

- ۱) فرمانده ارشد/رئیس منطقه صنعتی (منطقه ویژه یا شهرک صنعتی و مشابه با آن) موظف به ایجاد و حفظ و کنترل و نظارت بر ایمنی و امنیت و آمادگی عملیاتی واحدهای صنعتی اعم از حفاظت فیزیکی، خودحفاظتی، تعیین سطح خطر واحدهای صنعتی، تعیین وضعیت منطقه، کنترل پیامدهای ناشی از حوادث و تهدیدات منطقه صنعتی و هماهنگی بین واحدهای صنعتی مجموعه است.
- ۲) **رئیس واحد صنعتی** موظف به ایجاد و حفظ ایمنی و امنیت و آمادگی عملیاتی واحد صنعتی اعم از حفظ تاسیسات و تجهیزات، نیروی انسانی، حفاظت فیزیکی، کنترل فرایند صنعتی، خودحفاظتی و اقدام مقابله‌ای، سازماندهی، تجهیز، آموزش، تمرین، رزمایش، فرماندهی، هدایت و راهبری و کنترل پیامد حوادث در سطح واحد صنعتی، پاسخ به حادثه و کنترل پیامدهای آن در محدوده پرخطر واحد صنعتی و اقدام برابر چرخه عملیاتی پدافند شیمیایی و تهیه و اجرای طرح‌های تداوم کارکرد، کاهش آسیب‌پذیری، پاسخ به حوادث، پایداری و ارتقاء تاب‌آوری، حصول اطمینان از اجرا در واحد صنعتی است.
- ۳) فرماندهان و مسئولین سطوح مختلف عملیاتی پدافند شیمیایی موظفند به منظور آمادگی در مقابل گسترش احتمالی حادثه و پیامدهای آن وقوع هر نوع حادثه را به سطوح بالاتر عملیاتی اطلاع‌رسانی کنند.
- ۴) آموزش، تجهیز، فرهنگ‌سازی، هشدار، تمرین و مانور مراکز جمعیتی هم‌مجاور با مناطق صنعتی یا واحدهای صنعتی برعهده رئیس واحد صنعتی و فرمانده ارشد/رئیس منطقه صنعتی (منطقه ویژه یا شهرک صنعتی و مشابه با آن) است.

ط) سازمان پدافند غیرعامل کشور / قرارگاه پدافند شیمیایی

- ۱) هدایت و راهبری و فعال سازی قرارگاه پدافند شیمیایی،
- ۲) نظارت و کنترل بر تهیه و اجرای طرح‌های مصون سازی در مراکز و تاسیسات شیمیایی کشور،
- ۳) راهبری و نظارت بر مراکز ملی نظام ایمنی و امنیتی شیمیایی کشور،
- ۴) طرح ریزی، برنامه ریزی، هدایت و راهبری ایجاد آمادگی و تمرینات و آماده سازی زیرساخت‌های مربوطه در کلیه سطوح و لایه‌ها در برابر تهدیدات و مخاطرات شیمیایی،
- ۵) ارزیابی و حصول اطمینان از اجرای طرح‌های پاسخ و میزان آمادگی دستگاه‌های اجرایی در برابر تهدیدات شیمیایی،
- ۶) تهیه برآورد سالانه تهدیدات و مخاطرات شیمیایی کشور و ابلاغ به دستگاه‌های اجرایی،
- ۷) بررسی، تصویب و ابلاغ برنامه سالانه آمادگی و رزمایش پدافند شیمیایی و نظارت بر اجرای آن،
- ۸) راه اندازی مرکز عملیات دفاع شیمیایی کشور در قالب سامانه فرماندهی و کنترل،
- ۹) راهبری و هدایت برنامه‌ای اکوسیستم پدافند شیمیایی کشور،

ماده ۱۵- آمین سازی و مصون سازی و وظیفه خودحفاظتی (نظام ایمنی و امنیتی) از تاسیسات شیمیایی موجود در دستگاه اجرایی در برابر تهدیدات و مخاطرات برعهده رئیس دستگاه اجرایی ذی ربط می باشد؛ کلیه دستگاه‌های اجرایی دارای مراکز و تاسیسات شیمیایی حیاتی، حساس و مهم موظفند نسبت به تهیه طرح‌های مصون سازی و پاسخ به تهدیدات و حوادث شیمیایی اقدام نموده و پس از تأیید سازمان آنها را اجرا نمایند.

تبصره ۱- رزمایش‌های پدافند شیمیایی تاسیسات شیمیایی حیاتی و حساس وفق نظام آمادگی و رزمایش دستگاه‌های اجرایی - مصوبه شماره ۱۶۰/۱/۲۰۸۸ مورخ ۱۳۹۹/۷/۵ کمیته دائمی - بصورت سالانه حداقل یکبار برگزار می شود.

تبصره ۲- وفق مصوبه شماره ۱۶۰/۱/۸۰۴ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۴ کمیته دائمی، دستگاه‌های اجرایی مکلفند تهدیدات و مخاطرات شیمیایی و هرگونه حادثه اعم از نشت و یا انتشار مواد شیمیایی را بی درنگ از طریق سامانه‌های آمین به سازمان / قرارگاه گزارش نمایند.

ماده ۱۶- این نظام‌نامه برای کلیه زیرساخت‌ها و تاسیسات شیمیایی بخش خصوصی نیز لازم الاجراست، سازمان‌های یادشده موظفند با نظارت و راهبری قرارگاه ملاحظات پدافند غیرعامل را در کلیه تاسیسات و فرایندهای شیمیایی خود اعمال نمایند و دستگاه‌های اجرایی ذی ربط موظف به کنترل و نظارت بر اجرای تکالیف در حوزه شیمیایی برای بخش خصوصی هستند.

ماده ۱۷- سازمان با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی ربط، اصول و قواعد، سند تفصیلی نظام عملیاتی پدافند شیمیایی، حاوی جزئیات کافی برای اجرایی نمودن این نظام، طرح‌های عملیاتی مربوط به هریک از مأموریت‌ها و راهبردها، چارچوب‌ها و دستورالعمل‌های عملیاتی و فنی مورد نیاز اجرای این نظام را تهیه، تدوین و به مسئولین و کنش‌گران ذی‌نقش ابلاغ می نماید.

ماده ۱۸- دستگاه‌های اجرایی موظفند هرگونه قصور و کوتاهی در اجرای این نظام‌نامه در زیرساخت‌ها و مراکز حیاتی و حساس و مهم که احتمال وقوع تهدیدات و مخاطرات شیمیایی در آن وجود دارد را به سازمان گزارش نمایند؛ سازمان بتواند راهبر، هادی و ناظر اجرای مقررات و ضوابط پدافند غیرعامل گزارش تخلفات صورت گرفته را به مراجع قضایی ذی ربط اعلام می نماید.

ماده ۱۹- قوه قضاییه مستکفین از این نظام‌نامه را به تشخیص سازمان، پیگیری قضایی نموده و وفق مقررات و قوانین امنیتی و دفاعی، اقدام قضایی مناسب انجام دهد.

تبصره - وفق تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان مستنکفان علاوه بر جبران خسارت واردشده، به مجازات موضوع ماده (۵۷۶) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۰۲ محکوم

فرماندهی کل قوا
کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور

شماره: ۱۶۰/۱/۲۹۲۳

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۸/۰۱

پوست: وارد

می شوند و چنانچه خسارتی وارد نشده باشد برابر قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۰۷ با مستنکف رفتار خواهد شد.

ماده ۲۰- سازمان دستگاه‌های اجرایی دارای مراکز و تاسیسات شیمیایی را راهبری، هدایت، هماهنگ و کنترل نموده، بر حسن اجرای این نظام‌نامه نظارت و اجرای آن را سالانه به کمیته‌ی دائمی گزارش کند.

ماده ۲۱- این تصویب‌نامه در بیست‌ویک ماده و سیزده تبصره و سه پیوست در تاریخ بیست‌وهشتم شهریورماه سال یکهزار و چهارصد و دو هجری شمسی در هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی به تصویب رسید.

نظام مصون‌سازی و عملیات پدافند شیمیایی کشور مشتمل بر بیست و یک ماده و سیزده تبصره و سه پیوست که در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ در هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور به تصویب رسید، به استناد تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب ۱۴۰۲/۰۶/۱۲ و ماده ۸ اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری ^(مدظله‌العالی) جهت اجرا ابلاغ می‌گردد. اه

رئیس ستاد کل نیروهای مسلح

و کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور

سر لشکر پاسدار محمد باقری

(Handwritten signature)

رونوشت:

- رئیس دفتر فرماندهی معظم کل قوا - دفتر رئیس جمهوری اسلامی ایران - دفتر رئیس قوه قضاییه - دفتر رئیس مجلس شورای اسلامی - دفتر معاون اول رئیس جمهور - رئیس دفتر رئیس ستاد کل نیروهای مسلح دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی ج.ا.ا. - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و سازمان‌های نیروهای مسلح - سازمان اداری و استخدامی کشور - سازمان بازرسی کل کشور - دیوان محاسبات کشور - دیوان عدالت اداری - معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی - امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات - دفتر هیات دولت - روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران - دبیرخانه شوراهای عالی (سلامت و امنیت غذایی، آمایش سرزمین، علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) فضای مجازی، معماری و شهرسازی ایران، هماهنگی ترافیک شهرهای کشور) و دبیرخانه کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور